AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

Įkurdintas 1927 m. — Lithuanian Bagotojų

No. 41-mas | Telefonas Dial 5-1094 | WORCESTER, MASS., 13-tą SPALIO (OCTOBER) 1934 M. | Kaina 5 Centai | VOL. XVIII

IŠ LIETUVOS

— Rugsėjo 6 dieną antrą kartą turėjo susirinkti posėdin Klaipėdos krašto seimelis. Tačiau skirtu laiku į posėdį atvyko tik 15 atstovų. Klaipėdos krašto statutas reikalauja, kad posėdžio kvorumą sudarytų 20 atstovų. Tuo budu antrasis Klaipėdos krašto seimelio posėdis neįvyko.

— Per šių metų pirmus septynis mėnesius iš Lietuvos išvežta įvairių prekių už 85 milijoną litų, o per tą patį laiką iš užsienio į Lietuvą įvežta už 81 milijoną litų. Per Klaipėdos uostą Lietuva įvežė 81% svetimų prekių.

— Klaipėdos krašto priešvalstybinių vokietininkų partijų veikėjų tardymas jau baigtas. Prieš keletą dienų jau pradėtas jiems rašyti ir kaltinamasis aktas, kuris bus baigtas rugsėjo mėnesio pabaigoje. Bylos svarstymas numatomas dar šiais metais, greičiausiai lapkričio ar gruodžio mėnesį. Byla yra labai didelė, plati ir jos svarstymas galės užtrukti net porą mėnesių. Jąją spręs Lietuvos kariuomenės teismas.

— Lietuva paskutiniu laiku pradėjo plėsti savo prekybinius santykius su Danija. Tačiau tie santykiai nebuvo sutvarkyti atitinkama sutartimi. Delto ir Lietuvos prekyba su Danija nėjo pakankamai sklandžiai. Dabar Lietuva padarė tam tikrus žygius prekybos sutarčiai su Danija sudaryti. Šiomis dienomis deryboms vesti išvažiavo Lietuvos ekonominių sluoksnių atstovai.

— Garsioje pašto ženklų byloje tardymas jau baigiamas. Netrukus bus pradėtas rašyti kaltinamasis aktas. Byla bus sprendžiama dar šiais metais. Savo laiku ji Lietuvoje buvo sukėlusi didelį bruzdėjimą.

— Paskutiniais metais Lietuvoje padidėjo padegimų skaičius. Tai daugiausiai piktos valios žmonių darbas, arba neatsargumas. Pernai tokių padegimų buvo 527, o 1932 metais — 386.

— Rugsėjo 10 dieną Kaune prasidėjo didžioji tarptautinė geležinkelių konferencija. Joje dalyvauja Lietuvos, Latvijos, Estijos, Vokietijos, Čekoslovakijos, Italijos, Sovietų Rusijos ir Lenkijos atstovai, išviso 20 žmonių. Konferencijai pirmininkauja Sovietų Rusijos atstovas Pivovarovas. Konferencija svarstė keleivių pervežimą į Sovietų Rusiją ir atgal.

— Rugsėjo mėn. 11 dienos naktį Telšių apskr., Luokės miestely i š t i k o nepaprastai skaudi nelaimė — gaisras. Gaisras kilo apie 23 valandą, visiems bemiegant. Ligi susivokta, kas dedasi, jau skendo liepsnose kelioliką namų. Panikos apimti, pabudę žmonės gelbėjosi nuo ugnies iššokdami pro langus vienuose baltiniuose. Tėvai ieškojo vaikų, vaikai tėvų. Gaisras pletėsi visu smarkumu ir namai liepsnojo net trijose gatvėse. Miestelis pavirto liepsnojančiu milžinišku laužu. Atsigavę žmones pradėjo gelbėti turtą, viską mesdami į gatves, tačiau veltui. Ugnis sunaikino daiktus ir gatvėje. Kovoti su ugnimi nebuvo jokios galimybės, nes miestelio šuliniai buvo ištuštinti per kelioliką minučių. Dabar Luokės vaizdas yra labai liūdnas. Tik 10 namų liko gaisro nepaliestų. Daugiau, kaip 100 šeimų neteko pastogės ir turto. Miestelio vietoje smilksta degėsiai. Žmonių aukų nėra. Nukentėjusiems nuo gaisro šelpti tuojau sudarytas komitetas. Lietuvos valdžia nukentėjusiems tuojau suteikė pašalpą.

— Finansų ministerija nutarė įsteigti nuolatinį fondą nukentėjusiems nuo audrų ukininkams šelpti. Fondą manoma sudaryti iš vyriausybės ir įvairių žemės ukio organizacijų paskirtų sumų.

— Gruodžio 10 dieną sueina lygiai 10 metų, kai mirė žymiausias lietuvių kalbininkas kalbos žodyno autorius prof. Kazimieras Buga. Šioms sukaktuvėms Lietuvos mokslo ir visuomenės sluoksniai jau dabar pradėjo ruoštis. Sudaryti atitinkami komitetai, kurie svarsto, kuriais budais paminėti garsaus kalbininko mirties sukaktuves. Yra kilęs sumanymas surinkti lėšų ir išleisti visus Kazimiero Bugos mokslinius darbus. Šiam sumanymui labai pritaria visa Lietuvos visuomenė.

JUGOSLAVIJOS MONARKĄ PAŠOVĖ

Mareilles, Prancuzijoje, spalio 9-tą dieną apie 4-tą val po-pietų, Jugoslavijos karalius Aleksandras buvo užpultas bevažiuojant automobily mirtinai pašautas. Jį pašovė vienas iš Jugoslavijos pilietis Petrus Kalemen. Jis turėjo prie savęs mažo kaliberio kulkosvaidį, revolverį ir bombą savo kišeniuose. Jo kulkosvaidis su vienu gaidelio paspaudimu šovė 10 sykių paeiliui ir kaip patirta, tai esą brangus ir naujo išradimo šautuvas, impotuotas iš Vokietijos. Taigi, kaip tik karalius su automobiliu prisiartino prie Kalemen pasirinktos vietos, jis persigrudo per susirinkosios minios eilę ir užšokęs ant automobiliaus papėdės, savo naujovinį šautuvą pirmiausiai nukreipė į besėdintį karalių ir jį tuojau nušovė ant vietos, paskui pakreipė į Prancuzijos užrubežinių reikalų ministerį Barthou, ir dar kitų pašalinių apie tuziną ypatų sužeidė. Kalemen pasijuto tuojau policijos spąstuose ir bande revolverio vamzdį įsikišęs į gerklę, kad nusišaut, bet nespėjo gaiduko paspaust, kaip sargybinio kardo smugiu buvo perblokštas prie žemės ir paskui užbaigtas.

Dabar eina tyrinėjimai ir žvalgyba nori susekt teroristo kilmės pėdas, kad paskui butų galima išaiškinti priežastį žmogžudystės. Pasirodo, kad Kalemeno pasportas buvo padirbtas ir nieko aiškaus tuo tarpu pasakyti negalima. Spauda spelioja, kad Kalemenas buvęs Kroatas, o kadangi Kroatijos autonomiją karalius panaikino, tai jis užtai atkeršijęs karaliui del paliuosavimo savo tautos. Kiti sako, kad jis gimęs Trieste, Italijos teritorijoj ir todel esą politiniais sumetimais dirbęs del tos valstybės. Kaip ištikrųjų yra gal duosis apie tai vėliau patirt. Tačiau jau ir dabar jugoslavai lieja neapykantą ant Italijos ir jos konsulato langus Sarajeve akmenimis išdaužė.

Dabar Mussolini siunčia kariuomenę į Jugoslavijos pasienį ir tėmija Belgrado elgą.

Mat Jugoslavija yra susidariusi iš skirtingų mažų tautų, kurios kovoja už nepriklausomybę, pav. Kroatija ir kitos. Todel dabar bijoma, kad tos pavergtos tautos nesukiltų ir nepasiskelbtų nepriklausomomis. Manoma, jei sukilimas įvyktų, tai Italija žygiuotų pasigriebt dalį Jugoslavijos teriorijos. Jugoslavijos teritorija lyginasi su Italijos teritorija nes turi 96 tukstančius ketvirtainių mylių, apgyventų su 16,000,000 gyventojų skaičium.

Karalius Aleksandras netik buvo Jugoslavijos karalium, bet ir diktatorium. Jis 1929 metais paleido šalies parlamentą, panaikino politinių organizacijų laisvę, ir abelnai buvo žiaurus tautų mažumų engėjas. Todel nedyvas, kad šalies valdonai rengiasi prie šalies maištų malšinimo.

NAUJU JUGOSLAVIJOS KARALIUM PASKIRTAS 11 METŲ VAIKAS

Spalio 10-tą dieną, Belgrade Jugoslavijos sostinėje, kabinetas ir armija sudėjo prisaiką naujajam Jugoslavijos karaliui, 11 metų va kui Petrui II, vyr ausiam sunui nušautojo Francijoj karaliaus Aleksandro. Kol karaliukas, kuris tik nesenai buvo išsiųstas į Angliją mokintis, suaugs, kabinetas šalį valdyti paskyrė tris regentus. Vienu regentu yra princas Povilas, karaliaus Aleksandro pusbrolis ir švogeris princessos Marina, kuri neužilgo apsives su Anglijos karaliaus sunum Jurgiu. Kitas regentas yra Dr. Radenko Stankovič, buvęs švietimo ministeris. Trečias gi — gub. Petrovič iš Zagrebo, Kroatijos, kuris buvo Zagrebo policijos viršininku ir buvo nuožmus tironas, pasižymėjęs areštavimais ir nuožmiais kankinimais kroatų patriotų. Jo paskirimas regentu tikrai nepatenkins kovojančius kroatus už laisvę ir autonomiją.

Tuos regentus pasirinko pats karalius Aleksandras, kuris spėdamas, kad jis gali buti nužudytas, gegužės 1 d. pasirašė testamentą, kuriame ir numatė regentus.

Kristoforas Kolumbus, gimęs 1411 metuose, Genoa mieste, Italijoj, skleidė savo nuomonę, kad Rytinės Indų salos randasi į vakarus. Portugalija atmetė jo prašymą remti jo sumanymą, bet Ispanijos Karalienė Isabelė suteikė jam laivus ir jurininkus. Trijuose laivuose Pinta, Santa Maria ir Nina, jisai atrado Ameriką, spalių 12-tą, 1492 metuose. Kolumbus mirė 1506 metuose neturtingas ir apleistas, nes tuomet niekas nežinojo kokią didelę žemę jis atrado.

PABALTIJO VALSTYBIŲ SVORIS ŽYMIAI PADIDĖJO

Neseniai pasirašius artimesnio politinio bendradarbiavimo sutartį per Lietuvos, Latvijos ir Estijos šių trijų valstybių politinis svoris tarptautinėje politikoje žymiai padidėjo, nes ši sutartis žymia dalimi yra įterpta į aktualios politikos rėmus. Kiekvienu momentu ši sutartis turės jaunatos įtakos Rytų Europos politikos krypčiai ir turiniui. Tai įrodo ir tarptautinės spaudos gyvas susidomėjimas šiuo įvykiu. Vadinasi, ateityje svabesnials momentais didžiosios pasaulio valstybės, kalbėdamos apie Rytų Europą, turės rimtai skaitytis su šios sutarties pasirašytojais — Lietuva, Latvija, ir Estija — kurie dabar visur galės vienybėj pasireikšti.

Pabaltijo valstybių sutartis sudaryta mažosios santarvės pakto pavyzdžiu ir ji laikoma žymių patarnavimų Europos taikai. Pasaulis turės skaitytis su Baltijos bloku, kaip su vieningą valstybe, nes jos reikšmę ypatingai pasireiškė užsienio politikos klausimuose. Dabar didžiosios valstybės negalės kalbėti apie mažąsias Baltijos valstybes. Dabar Baltijos juros pakraštyje atsirado stiprus vieningas frontas, kuris virs nepriklausiomiausiu faktorium Europos gyvenime.

Baltijos valstybės daugiau nenori buti žaidimo sviediniu didžiųjų valstybių rankose. Jos vis abiau ir labiau susiglaudžia, kad didelių politinių įvykių atžvilgiu savo saugumo ir ateities reikaluose virstų pastoviu vienetu.

Lietuvoje Baltijos valstybių sutarties pasirašymas buvo labai gyvai ir su susidomėjimu sutiktas. Nežiurint įvairių srovių, vienokių ar kitokių politinių nusistatymų, visi Lietuvos gyventojai pripažino, kad ši sutartis visoms trims Baltijos valstybėms yra labai naudinga ir šiuo momentu net butina. Sutartis nežiurint, kad ji išėjo iš Lietuvos iniciatyvos, neskriaudžia nei vienos Baltijos valstybės, bet visoms duoda lygias teises tuose pačiuose politikos klausimuose.

Kai kuriuose šių trijų valstybių sluoksniuose dabar sąkoma, kad politinės sutarties yra per maža. Visoms šioms trims valstybėms reikia sudaryti glaudžią ariašką, bendro apsigynimo ir ekonominę sutartį. Juk iš tiesų politinis bendradarbiavimas yra labai reikšmingas tik taikos metu. Tačiau karo metu neturint bendros apsigynimo sutarties, mažoms valstybėms kiekvienai atskirai butų labai sunku gintis nuo didžiųjų kaimynų puolimų. O galimų atsitikimų atvėju, tiek Lietuvai, tiek Latvijai ir Estijai, iš tų pačių kaimynų yra lygus pavojai.

Štai, Kaip Naciai Mindžioja Lietuvių Teises

Jeigu paskutiniuoju laiku iš Rytų Prusijos lietuvių negirdėti didesnių nusiskundimų, tai nereikia manyti, kad ten viskas tvarkoje. Arčiau pažiurėjus, padėtis lietuvių Rytprusiuose yra labai sunki ir apverktina. Vietiniai lietuviai nacių teroro akyvaizdoje verčiami tylėti, skundos balso nepakelti. Kerštas už kokius nors viešus, arba į tarptautines įstaigas paduotus nusiskundimus butų jiems ištikro baisus ir šių dienų sąlygose be ne niekas iš lietuvių nedrįsta tokio keršto ant savęs užsikrauti. Patyrimai parodė, kad tie, kurie drįso nusiskųsti, dar daugiau spaudžiami, persekiojami. Pas vokiečius teisybės susilaukti vilties nustoję, lietuviai kito kelio jų teisėtų skundų iškėlimui nemato. Jiems ir nepadės nei jokio tautinių mažumų kongreso, nei vokiečių vyriausybės vieši pareiškimai, kad Vokietijos valdžia, girdi, nenorinti suvokietinti kitų tautybių žmonių. Tokia dabartinė nelaiminga Rytų Prusijos lietuvių padėtis turi atkreipti visos lietuvių tautos akis į lietuvių mažumos teisinę padėtį.

Rytprusiuose lietuviškas judėjimas negali laisvai plėtotis, dėl to, kad kiekvienas, kuris mėgintų bent pirštą pajudinti, gautų visokiai budais, ypač medžiagiiniai nukentėti. Lietuvių draugijose ir organizaicjose dalyvaujantieji ant kiekvieno žingsnio persekiojami, sekami, kur eina, su kuo pasimato. Policijai visi organizuotieji lietuviai yra žinomi, nes jau prieš pusmetį ji pareikalavo visų draugijų narių sąrašo.

Vokiečių policija turėdama savo rankose lietuvių sąrašus, jau prieš keletą mėnesių jiems suteikė nelauktą ir labai žiaurų smugį — kuone visų draugijų nariams atėmė pasus ir sienai peržengti liudijimus. Tuo budu jiems visiems vokiečių valdžia užkirto kelią į artimą Klaipėdos kraštą ir į Lietuvą. Nežiurint to, kad daug lietuvių delei to skaudžiai nukentėjo medžiagiiniu atžvilgiu ir atsikartotinai iš žemesnių ir aukštesnių valdžios organų prašė leidimo pereiti per sieną, tačiau ligi šiol jų prašymai liko nepatenkinti. Taigi, didelė dalis Prusų lietuvių negalėdami pereiti per artimą sieną Lietuvon ,jaučiasi lyg koncentracijos stovykloje.

Vokiečių policija rengiasi daryti dar naujus smugius prieš Prusų lietuvius, užtai, kad Klaipėdos krašte buvo suimti priešvalstybiniai gaivalai, kurių kaltę šiandie jau neabejotinai įrodyta. Tačiau vokiečių valdžia neturi jokio pagrindo Prusų lietuvius laikyti lygiais su išdavikais Klaipėdos krašte, nes lietuviai buvo ir yra visados lojalųs tai valstybei, kurioje jis gyvena. Kas dabar dedasi Prusų Lietuvoje su lietuvių tautine mažuma, yra griežtai priešinga tiems faktams, kuriuos taip dažnai mėgsta skelbti vokiečių nacių vadai.

Maskva Protestuoja Prieš Japoniją

Maskva. — Sovietų vyriausybė pasiuntė antrą potestą ir reikalavimą Japonijai. Protestuoja, kad Japonai Mandžiurijoj be priežasties areštuoja ir kankina Sovietų piliečius, Rytinio Kinų Gelžkelio tarnautojus. Sovietai reikalauja, kad Japonija tuojaus paliuosuotų 167 įkalintus, nieku nekaltus tokius piliečius. Į pirmesnį Sovietų protsetą ir reikalavimą Japonija buvo neva atsakius rugs. 4 d. Tame atsakyme Japonai išmislijo, buk sovietiniai piliečiai padedą banditams užpuldinėti bei ardyti traukinius ir daryti plėšimus.

Į tai dabar Sovietai atsako, kad per paskutinius 8 mėnesius laike tokių užpuolimų buvo užmušti 9 sovietiniai piliečiai, 171 sužeistas ir 43 pagrobti. Visu tuo laiku banditai sužeidė du Japonijos kareivius. Tos skaitlinės rodo, kad beveik visi užpuolimai ant to gelžkelio yra daromi su Japonijos ir Mančukuo žinia.

Neramumai Ispanijoje

Rodos, kad jau po nuvertimo monarkiškos valdžios, po karaliaus Alfonso (VIII) pabėgimo ir po įkurimo respublikos, Ispanijos liaudis galės ramiai sau atsikvėpti ir stot į šalies kurybinį darbą. Tačiau išėjo kitaip... Zamorai beprezidentaujant kabinetai keitėsi vienas po kitam iki nepateko į premiero Aljandro Leroux rankas. Jam sudarant naują ministerių kabinetą pasikvietė talkon konservatyviską elementą iš katalikų partijos. Tie konservatistai yra daugiau linkę prie monarkiškos neg republikonišos tvarkos.

Taigi prieš tokį premiero Relo sąstatą pasipriešino radikalės organizacijos ir užprotestavo. Tačiau radikalų protestas buvo valdžios atmestas. Todel kilo nesusipratimai iš abiejų, valdžios ir radikalų pusės. O dabar tie nesusipratimai virto kruvina revoliucija už vadovybę. Radikališkos organizacijos — Anarkosinikalistai, socialistai ir komunistai, iš vienos pusės, o iš antros — valdžios pusės, konservatistai. Šiandien tie nesusipratimai privedė prie didelių skerdynių, kuriose jau žuvo šimtai žmonių, o tukstančiai liko sužeistais ir areštuotais. Kaip galų gale dalykas užsibaigs, tai dar šiandien sunku pasakyt.

Ispanija yra nemaža valstybė. Jos teritorija užima 194,800 kv. mylių. Gyventojų turi virš 22 milijonų.

15 Tautinių Bankų Atsidarė

Washington.—Laike rugsėjo mėnesio 15 tautinių bankų su $15,005,000 įdėlių atsidarė iš naujo. Laike pirmutinių šių metų 9 mėnesių iš naujo atsidarė 377 tautinių bankų su $318,316,000 "užšalusių" įdėlių.

Iš 1,417 uždarytų bankų 1933 metų 16-tą kovo dieną, 1,051 banka su $1,758,184,000 užšalusio kapitalo tapo paliuosuota apyvarton. 28 bankos su užšalusiu kapitalu iš 11,050,000 dalerių paliovę egzistavę. 302 bankos su $158,417,000 įdėlių kapitalo perduota kolektoriui. Dar apie 18 bankų su $10,132,000 užšalusio kapitalo turi perorganizavimo planus.

Taškento Komisarų Orgijos

Taškentas, Rusijoje. — Čia tapo mirties bausme nubaustas (sušaudymui) buvęs vykdomojo taškentinės komunistų partijos komiteto pirmininkas Tadžė Aksmedovas, antras b. komisaras Haidras Ali Aksmedovas ir trečias liaudies apšviestos direktorius komisaras, Hakimdžan Aliebas. Kiti komisaras buvo nuteisti ant ilgų metų kalėjiman.

Teismas atidenngė kurtiną neįtikėtinų girtuoklystės ir paleistuvystės orgijų, kurias surengė Taškento bolševikų partijos komisarai. Ant teismo scenos pasirodė, kad begirtuokliaudami komisarai užpuolė dvi studentes Naumobą ir Žuroblevą iššagino jas, o paskui išrengę nuogas, privertė tame orgijų baliuj šokt ir dainuot.

LIETUVIAI AMERIKOJ

Hartford, Conn.

TRUMPOS ŽINELĖS

Vietos lietuviai, vyrų ir moterų klubų nariai ruošiasi prie žiemos sezono veikimo, planuoja rengti eilę sceniškų spektaklių, balių, etc. Taipgi, artinantis Valstijos administracijos ir Kongreso narių rinkimams, abu klubai žada aktyviškai rinkimų politikoje dalyvauti. Vyrų klube jau yra nemažas skaičius narių, pastaruoju laiku klubiečiai susilaukė jauno inteligento, ypatoje dr. M. Mikolainio, kuris savo paskaitomis ir personalu teikia klubiečiams labai daug moralinės prestižos.

Dr. Mindaugas Mikolainis, sunus garbingos Brooklyno lietuvių šeimos, a.a. Mikolainio žymaus Amerikos lietuvių veikėjo ir Lietuvoj pasižymėjusio knygnešio aušrininko. Jaunas medikas be abejonės turės neblogą medicinos praktiką Hartforde, tai vienintėlis lietuvis gydytojas, mandagus ir rimtai tautiškai nusiteikęs žmogus, jis teiks lietuviams ligoje ir sveikiems, veikime, pagelbą.

NAUJI BIZNIERIAI

Nesenai atidarė (Tavern) aludę) du vietos uolųs lietuviai, visuomeniškam darbe daug veikianti veikėjai, pp. S. B. Pikturna ir J. Galickas. Jųjų Tavern randasi prie Park ir Affleck gatvių. Teko patirti, kad jiems biznis sekasi labai gerai. Abu yra nariai vietos lietuvių organizacijų ir veik visiems lietuviams pažįstami; linkėtina jiems geriausios kloties.

GAVO PILIETYBĘ

Pastaruoju laiku šie vietos lietuviai, federaliam teisme, pirmsėdžiaujant teisėjui Edwin S. Thomas, gavo Suv. Valstijų Amerikos pilietybę: J. Krauzaitis, Aleksandra Pateckas, P. Jokubauskas, G. Čikrys, J. J. Brožinskas, Janina Tvakunaitė, J. Daunoravičius. Lietuvių aplikantų gauti Amerikos pilietybę radasi nemažas skaičius.

L. P. PAŠALPINIAME KLUBE NESUTIKIMAI

Pastaruoju laiku vietos L. P. P. Klube įvyko daug ginčų ir nesusipratimų. Pasirodo, kad kad priežastis tų visų nesutikimų buvo politiškomis intrygomis padaryta. Pastarame klubo narių susirinkime buvo daromi užmetimai J. Sekiui ir G. Levišauskui, kad buk jie yra atsakomingi už paleistus gandus, kad buk klubo pirmininkas Giraitis norėjęs išimti iš banko didelę sumą pinigų. Senas klubo narys Maziliauskas atakavo Sekį ir Levišauską įtardamas juos intriguojančioj politikoj ir paleistuose ganduose, kad p. Giraitis turėjo tikslą išimti iš banko klubo pinigų didelę sumą; Maziliauskas reiškė pasmerkimą intrygantams.

Del pp. J. Sekio ir G. Levišausko intrygų ir politikos, SLA. 124 kuopa pergyveno nemažai skandalingų periodų. Kyla klausimas: ko šie du vyrukai siekia intrygų politiką vesdami ir žemindami ir šmeiždami narius klube ir SLA. kuopoje? Tuli sako, kad šie du vyrukai per daug stipriųjų svaigalų ragauja, del to visokių inspiracijų gauna. Gėda, bet ne visi žmonės supranta kas yra gėda. Be abejonės, kad ir šie du musų kolonijoj "politikieriai" gėdos nepažįsta. Del to klube ir kitose draugijose jie lermus kelia. Vienok musų kolonijoj tokių žemos doros žmonių mažai yra. **Korespond. X.**

Boston, Mass.

Bostono Lietuvių 40 Metinis Jubiliejus nuo Lietuvių Nuolatinio Įsigyvenimo — 1895 — 1935 m.

Šiais arba 1934 m. Bostono lietuviai pažymėjo Trigubą Jubiliejų. Tai 1) Gabijos choro 20 metines sukaktuves, 2) Am. Lietuvių Tautinės Sandaros uždėjimo 20 metines sukaktuves, ir 3) Šv. Petro bažnyčios choro 30 metines sukaktuves. Abu chorai, taip Gabija ir bažnytinis choras savotines sukaktuves pažymėjo muzikaliai — operomis, Miko Petrausko muzikos kuriniais. Sandariečiai savo 20 metines sukaktuves paminėjo vakariene ir dviem piknikais. Trumpai sakant, trijų įstaigų paminėjimai ar parengimai gerai nusisekė. Publikos atsilankė skaitlingai į kiekvieną parengimą.

Ateinančiais arba 1935 m. pripuola Bostono lietuviams 40 metinės sukaktuvės nuo Lietuvių nuolatinio įsigyvenimo. Kas žino Bostono lietuvių istoriją, tai sako, kad Bostone arba ir So. Bostone lietuviai pasirodė tiktai apie 1892-93-94 metais. Tokį padavimą parodo, anglų kalboj knyga "History of South Boston". Knyga 570 pusl. su daugel paveikslų. Sutraukta John T. Toomey ir Edw. P. B. Rankino. Abiejų išleista ir atspausta 1901 m. Apie lietuvius rašo trijuose pusl. 377-378-379. 378 pusl. du paveikslai: 1) kun. Juozapas A. Gricius, ir 2) Šv. Petro 5-tos gatvės bažnyčia. Link lietuvių sutrauka "Saint Joseph Chapel" — Lithuanian church, 492 E. 7th St. Jos sudėgimas 1899 m. 8 gegužės ir t.t.

Apie Šv. Petro bažnyčios ant 5-tos gatvės įšventinimą ir kun. Jono Gilinsko pribuvimą nieko nepasako. Mat, tarp katalikų įvyko skilimas. Kun. Gricius ir Šv. Petro bažnyčios parapijonai pribuvus kun. Jonui Gilinskui įsteigė Šv. Petro parapiją arba ir bažnyčią. Kun. Jono Žilinsko klebonavimo metais Bostono lietuviai pasirodė gana akyvais lietuviais. Taip sako lietuvių pašelpinių ir kulturinių draugijų besikurimas — judėjimas arba istorija. Apie tai gerai žino "Amerikos Lietuvio" koresp. — rašytojas M. Stakėnas. Mat, jisai pribuvęs Amerikoj 1907 metais, gyveno Winchendone, Gardnery ir Bostone ar Wakefielde gerai permatė Bostono lietuvių gyvumą.

Sulig 15-to, 1931 m. cenzo, Bostone grynų lietuvių rasta arba užregistruota 12,351 asmenis — Am. gim. 6,482 ir Liet. gim. 5,-869 asmenis. Žinoma deliai vėplumo daugel lietuvių neužsiregistravo arba, kiti deliai mažai pažinimo anglų kalbos, pasisakė rusais ar lenkais. Bet vis tiek grynų lietuvių, kurie užsiregistravo lietuviais cenzoriaus akyse buvo 12,351 asmenis.

Bostone žmogysta tautines mažumos žvilgsniu dalinasi bent į 29 tautas. Tautinė mažuma statistikos atžvilgiu stovi taip: 1) airių 159,343, 2) Italų 70,-819, 3) žydų 84,000, 4) kanadiečių 84,000, 5) Rusų 58,178, 6) lenkų 21,522, 7) anglų 26,917, 8) vokiečių 17,085, ir 9) lietuvių 12,351 asm. Kitų 20 tautų yra po mažiaus. Pažymėta latvių 1,784 asmenis.

Abelnai Bostonas turi 777,890 gyventojų. Po 15-to 1930 metų cenzo sumažėjo keliais šimtais gyventojų. Bostono istorijos atžvilgiu lietuviai gerai orientuojosi. Veliausioj istorinėj laidoje, knygoje "Tercentinary of Founding of Boston — 1630-1930". Tai oficialė Bostono Trijų Šimtų Metų Sukaktuvių paminėjimo komiteto knyga 392 pusl. su daugel paveikslų sutraukos nuo daugel autorių. Pavyzdin p. Evos Whiting White sutrauka "The Tercentenary ir Pageantry "63-72 pusl. apie lietuvius nukalba dručiausiai:

"Lithuanian Night — Lietuvių vakaras parengtas Franklino parke rugpiučio 28, 1930 m. buvo vedamas Vincento A. Jenkinso; Jonas Dirvelis vadovavo Gabijos chorą. Gal but vasarinis programas dar niekuomet nebuvo taip pasekmingas Lietuvos istorijos žvilgsniu kaip šisai. Tuomi kad šiame parengime buvo perstatyta kiaurai:

"Tableau — Tablyčia I — Didys Kung Vytautas, kuris vadovavo Lietuvos Laisvę, tuomet, kuomet Lietuvos Teisės veikė iki pačios galios (reached the zenith of Her power). Jos teritorijos prasitęsė nuo Baltosios iki Juodosios jurės".

Tableau — Tablyčia II, — A Lithuanian School — Lietuvos mokykla. (Rimšos skulpturos ratelis).

Tableau III — Dr. O. Kudirka, kompozitoriaus Lietuvių tautiško himno.

Tableau — tablyčia IV — A shrine — Lietuvė maldininkė.

Tableau — tablyčia V — The Bride — vestuvės — nuotaka.

Tableau — tablyčia VI — The Lithuanian in America — Amerikos Lietuvis".

Dabar matome, kad Bostono oficijaliai istorijoje nuo 11 ypatų Trišimtmetinio Komiteto leidinyje Lietuviai pažymėti kuogeriausiai.

Dar prie to knygos kasdieninio veikimo rubrikoje įtraukta Lietuvių Diena Symphony Hall, 21 liepos, 1930 m., 1,500 publikos. (Franklino parko stovilynėj, vakare rugp. 28, 1930 m. publikos surinko 5,000 asmenų). Iš Simfonijos salės Gabijos choras deliai koncerto atlikimo nuo Centralio Komiteto gavo Sidabrinę Taurę.

Šv. Petro R. Kat. bažnyčia (murinė) ant 5-tos gatvės tarpe B ir C; Lietuvių Metodistų bažnyčia ant 4-tos gatvės ties Atlantic gatve. Medotistams ministeriauja min. Kubilius. Rymo Kat. kun. Virmauskis. Abieji turi murines bažnyčias. Lietuvių salė ant E gatvės prieš Bigelow mokykla. Dabar Lietuvių salė — Dughgren Hall ištaisyta. Biznio atžvilgiu laikosi gerai. Mat užlaiko saliuną ir bilijardinę. Dughgren Hall dabar ties ežeru, Lietuvių salė yra Š. Am. veteranų — ex-karinių. Dughgren Post statyta po 1880 metų. Dabar Dughgren Hall nuosavybė priklauso Lietuvių Ukėsų Draugijai.

Lietuviai turi apie 12 pašelpinių draugijų: 1) Vytauto, 2) Gedemino (pastaroji turi Dedhame parką piknikams), 3) Ukėsų Drgija (jai priklauso Lietuvių salė, 4) Šv. Kazimiero, jinai yra turtingiausia draugija, pinigai bankose 14 tukstančių dolerių. Draugijai pirmininkauja Palaima, Sekr. St. Mockus. Kitos draugijos Šv. Petro ir Povilo. Antroji Kazimierinė, Apšvietos, Lietuvos Sunų ir Dukterų, Lietuvos Balso ir Motinos Šv. Apveizdas.

Sulig draugijų atskaitų 1934 m. visos 11-12 pašelpinių draugijų pinigai bankose 75 tukstančiai. Prie pašelpinių draugijų priklauso Susivienijimo kuopos. SLA. (liberalų) Susiv. turi 3 kuopas. Rymo Kat. Susivienijimas turi 1 kuopą.

M. Stakėnas

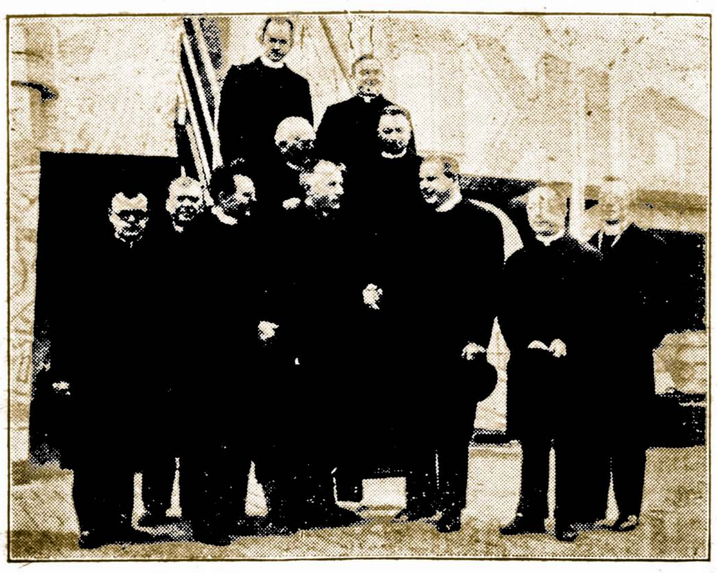

ATVYKO IŠ LIETUVOS

J. E. Vyskupas Teofilius Matulionis, lydimas kun. P. D. Mikšio, atvykęs iš Lietuvos spalių mėn. 5 d., š. m. sutinkamas New Yorko uoste, Švedų Amerikos Linijos motorlaivy "Kungsholm". Dėka Lietuvos valstybės pastangoms, praeitais metais spalių mėn. 19 d. grįžo į Kauną, iš Rusijos kalėjimų ir koncentracijos stovyklų.

Į laivą pasitikti atvyko Kunigų Vienybės atstovai, Lietuvos generalinis konsulas pulk. P. Žadeikis, kun. Vasys, Worcester, Mass., kun. J. Simonaitis, Elizabeth, N. J., kun. Ambotas, Hartford, Conn., kun. M. A. Pankus, Bridgeport, Conn., kun. Navickas, Marianapolio kolegijos direktorius, kun. Baublys, Marianapolio kolegijos profesorius, kun. Končius, Mt. Carmel, Pa., kun. Balkunas, "Amerikos" redaktorius, kun. A. M. Miliukas, "Žvaigždės" redaktorius ir kun. C. E. Paulionis, Brooklyn, N. Y.

Po priėmimo J. E. Vyskupas Teofilius Matulionis išvyko į Marianapolio Kolegiją, Thompson, Conn.

Elizabeth, N. J.

PADĖKA

Šiuomi reiškiu širdingą padėką "Amerikos Lietuviui" už tokią puikią dovaną, kurią išlaimėjau laike "A. L." metinio pikniko. Aš išlaimėjau antrą dovaną, cedrinę skrynią, ir šiandien, spalių 4-tą dieną, gavau per ekspresą. Nors aš negalėjau imti dalyvumą piknike, bet prisidėjau kaip man buvo galima. Remiu lietuvišką spaudą kiek išgaliu. Dar kartą tariu širdingai ačiu, ačiu. **P. Dudutis**

Norwood, Mass.

SANDARIEČIŲ VAKARIENĖ IR VILNIAUS GEDULOS DIENA

Spalio 14 d. Lietuvių salėje, Norwoode bus nepaprastas parengimas. Sandaros 33 kuopa renngia Sandaros 20 metų sukaktuvių minėjimą ir Vilniaus Gedulos Dienos minėjimą. Bus suruošta vištų vakarienė, kuri prasidės 6:30 val. vakare.

Bus pardavinėjami Vilniaus Pasai. Gaspadinės parengs gardžią vištų vakarienę ir visus svečius gerai pavaišins. Tikietas tik 75c ypatai.

Kadangi Sandara per savo 20 metų gyvavimą labai daug yra prisidėjusi prie Amerikos lietuvių kulturinio gyvenimo pakėlimo, kuri išauklėjo didelį burį tinkamų darbininkų, kurie darbuojasi lietuvių organizacijose, tai neabejotina, kad Norwoodo ir apylinkės lietuviai tuos Sandaros darbus įvertindami atsilankys į 20 metų sukaktuvių minėjimą.

O kuriam gi lietuviui nėra skausmas krutinėje, kuomet lenkai yra užgrobę ir nuo Lietuvos atplėšę musų Sostinę Vilnių? Tą Lietuvai padarytą žaizdą visi skaitlingai susirinkę turime minėti ir galingai pasauliui pareikšti, jog mes be Vilniaus nenurimsime! **J. Tumavičienė**

Philadelphia, Pa.

PHILADELPHIJOS PUOTOS OBALSIS

Spalio 7-tą, Philadelphijos pasižymėjusi lietuviai (Point Breeze) turėjo savo naujos svetainės atidarymo iškilmes! Tose iškilmėse dalyvavo daug aukštų svečių, ir vietinių lietuvių, nes daug turi draugiškumo visi Philadelphijos lietuviai su tąja sekcija kur gyvena Point-Breeze vilniečiai.

Viso to naujos svetainės iškilmių darymui darbavosi kliubo nariai, po vadovybe Antano Užumecko. Publikos prisirinko pilni trijų aukščių salės kambariai. Gaspadinės pačios pagamino skanius valgius, kurių buvo per pilna. Kalbėtojų kalbos tęsėsi per dvi valandas.

Šokių muzika, kaip ir kalbos, buvo leidžiama per garsiakalbius, netik prie stalų, kur valgė skanius pietus, bet ir visos kalbos ir pasilinksminimo muzika buvo girdima gatvėje. Point-briezičiai savo gabumais pralenks visą philadelphiečių lietuvių darbuotę. Tas visas priklauso to kliubo garbei, kuris užvardijamas Lietuvių — Amerikos pašelpinis kliubas... Taip, visi kas tiktai buvo tose vakaro iškilmėse, stebisi iš tokio vieningo darbo. Kaip vyrai taip ir moterys ir jaunos merginos energingai darbavos, gažu buvo žiurėti.

Iš to viso matome ar neprisieis tik visiems philadelphijos lietuviams spiestis į tą Point-Briziečių kliubą kad palaikius lietuvybę?!...

Pasidėkojant lietuviui kontraktoriui p Lorančui, kuris taip sumaningai išbudavojo svetainę, ir visas kliubo patalpas. Taipgi gerėjosi visi kliubo nariai, ir visi kas tiktai atsilankė į tų iškilmių vakaro atidarymą, t.y., naujos Lietuvių pašelpinio kliubo svetainės. Šauni orkestra grajino po vadovybe p. Sutkaičio linksmus muzikos posmus.

Laigyvuoja lietuvių pointbriziečių pašelpinis kliubas ir jų veikimas! **"Balandėlis"**

Cambridge, Mass.

IR VĖL VOKIŠKI LEKTORIAI POPULIARŲS

9 spalio Harvardo univeristeto salėje laikė pirmą paskaitą Berlino universiteto filosofijos profesorius ir psichologijos instituto direktorius dr. Wolfangas Kohler žymiausia vokiškos apšvietos žvaigždė. Paskaitos tema "The Case against Science— Dalykas link Mokslo".

Prof. Kohler nušvietė mokslo ypatybes, realizmą — tikrenybę. Vienos valandos paskaitoj— pašnekoj trumpai sakant išiliustravo: a), su mokslu perdaug negalima romansuoti — žaisti. Nes jis kibiai aštrus. b), Mokslas neužtikrina gerumo — padorumo, delto, kad jisai yra faktas davinių — tikrenybė. c), Su mokslu reikia atsargiai bendrauti. Mat, jo žaizdos opios ir skaudžios.

Paskaita prasidėjo 5 val. po pietų. Publikos pribuvo per daug. Universiteto perstatytojas tą matydamas, pirm prasidėjimo paskaitos, davė pastabą, kad klausytojai susispaustų pasieniais, vidurio protakiais susėstų. Na, Radcliffo Kolegijos p-lės be jokios atžiuros, sėdo ant flioro, nes vėliausiai atėjo. "Amerikos Lietuvio" korespondentas jau išanksto buvo sau sėdynę pasiruošęs Mat, jisai atsiminė prieš Didžiojo Karo metų vokiškų lektorių populiariškumą. Tai parmatė dalyką ir į salę pribuvo kaip 3:30. Toliau perstatytojas pasakė kad kitos Prof.. Kohler paskaitos įvyks didžioje salėje, New Lecture Hall (prie Cambridge gatvės) Prof. Kohlerio paskaitų bus apie 7-nios. Pilna serija — kursas, del paminėjimo Prof. Williamo James, žymiausio psichologo — filosofo.

Prof. Kohler paskaitų kursai: "Beyond Psychology", "Psychology and the Study of Nature", ir tt. Tos Harvardo univ. salėse paskaitos yra viešos kaip universitetō nariams taip ir kitiems. Kas skaito univer. buletiną, tas žino. Mat, kasdieninis programas padeda ženklą: vieša arba, su tikietu. Arba akademiška (tik univ. nariams). **M. S.**

SKAITYKITE ir PLATINKITE AMERIKOS LIETUVĮ

SKAITYKITE ir PLATINKITE AMERIKOS LIETUVĮ

Iš Gothenburgo į Stockholmą kelionė elektriniais traukiniais ima 6 valandas per gražiąją Švediją. Ši kelionė jungia musų Atlantiko ir Klaipėdos laivų susisiekimą. Tarp Klaipėdos ir Stockholmo tiesiog plaukioja musų naujas laivas "MARIEHOLM", kelionės laikas 24 val.

IŠPLAUKIA IŠ NEW YORKO

Kungsholm	**Spalio 25**
Gripsholm	**Spalio 30**
Drottningholm ...	**Lapkričio 17**
Gripsholm	**Gruodžio 8**

Kreipkitės į vietinį agentą, arba:

SWEDISH AMERICAN LINE
10 STATE ST., BOSTON, MASS.
21 STATE ST. NEW YORK, N. Y.

Amerikos Lietuvis

Į LIETUVĄ TIK $2.

Kurie turi užrašę į Lietuvą "Amerikos Lietuvį" ir jau jų prenumerata yra išsibaigus — prašom panaujint. Taipgi nurėtume paprašyt ir pačių Lietuvos skaitytojų atsikreipt į savo giminaičius Amerikoje gyvenančius, kad jie iš naujo panaujintų arba užrašytų Amerikos Lietuvį.

Amerikos Lietuvio prenumeratos kaina Suv. Valstijose $1.50 Užrubežy—Lietuvoje $2.00.

Dabar pabrangėjus į užrubežį laikraščio persiuntimo kainai, ilgai už dyką siuntinėt negalėsim. Ir kad nereiktų laikraščio persiuntinėjimo sustabdyt, prašome pasiskubint jį atnaujint.

Amerikos Lietuvis.
14 Vernon St. Worcester, Mass.

Į LIETUVĄ

(Tik vienas persėdimas Copenhagoj)
Nuolatiniai išplaukimai, patogi kelionė, žemos kainos

Kalėdinė Ekskursija
Laivu "FREDERIK VIII"
iš New Yorko
Gruodžio 8-tą
Ekskursijos vadas
K. Falck Rasmussen

Kainų ir naujas išplaukimų sąrašas 1935 metams gaunamas pas autorizuotus agentus arba ofisuose

SCANDINAVIAN AMERICAN LINE
248 Washington St., Boston

AMERIKONAS LAIMĖJO DOVANAS DEL PRIEMONĖS NUO PATRUKIMO

P-nas F. J. Stuart, amerikonas, kuris gyvena St. Louis mieste, parodė savo gabumus atsiekt savo užbrėžtus siekius, šį kartą savo firmos naudai, gi sykiu laimėjo Auksinį Medalį ir Diplomus nors buvo daug konkurso dalyvių, ne tik europiečių. P-nas Stuart yra išradėjas Stuart Adhesif Plapao-Pad nuo patrukimo. Daug šalių suteikė jam patentą šiai patrukimo pagelbos formai ir palengvinančiai gydantiems vaistams.

Plapao-Pad yra padarytas, kad pats priliptų, idant neleist nuslyst kaipo kokia pagelba laikyt patrukimą tvirtai vietoje ir tuo pačiu laiku uždėt švelnius vaistus nuolatai — sutraukt ir sustiprint nusilpnėjusius raumenys ir paliuosuot nuo skausmo. P-no Stuarto išradimas buvo apdovanotas su Diplomu ir Auksiniu Medaliu, Tarptautinėje Parodoje Romoje ir Diplomu, su Pirmąja Dovana, Paryžiuje, gi Garbingu Paminėjimu — Pacifiko parodoje, San Francisco. Įimant domėn, kad didžiausi pasaulio išdirbėjai turėjo tą pačią progą laimėt dovanų, toks sprendimas turi be galo daug reikšmės. Kurie norėtų platesnių informacijų, gali kreiptis šiuo adresu: **Mr. Stuart, 2499 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.**

Vaisių, daržovių, ir mėsos krautuvė
W. WIDGINIS
438 W. JEFFERSON STREET
Philadelphia, Pa.
Tel. Fre. 6627 Pristatom į namus

Šviežia mėsa ir kiti valgomi daiktai
American Meat Market
649 NORTH 12TH STREET
Philadelphia, Pa.

A. RADVILAS
Valgomųjų Daiktų Krautuvė
MĖSOS, VAISIŲ, DARŽOVIŲ
128 Morton St. — Tel. 754
STOUGHTON, MASS.

J. J. BRAKNIS
Profesionalas Fotografistas
577 Hudson Ave.—Tel. Stone 4049
ROCHESTER, N. Y.

Sherelis Coal & Coke Co.
590 Hudson Ave.—Tel. Stone 3841
ROCHESTER, N. Y.

Mėsos ir kitokių valgomų daiktų krautuvė
LEO KONDRAT
1529 SO. 2ND STREET
Philadelphia, Pa.

Geriausia Lietuviška Užeiga—Geras, šaltas alus ir degtinė
ESTELLA JOSEPHS
18 SOUTH FREEMONT AVE.
Baltimore, Md.

Westfield, Mass.

Šio mėnesio 20 dieną, t. y. šeštadienyje, Šv. Onos draugija rengia didelius šokius Šv. Kazimiero draugijos salėje, 22 Williams gatvės, kaip 7:30 vakare. Visas pelnas skiriamas parapijos naudai.

Šokiams gros geriausi įvairių instrumentų muzikantai, kurių muzikos niekas dar nėra girdėjęs. Šv. Onos draugijos narės savo mitingose, komisijų posėdžiuose vienbalsiai nutarė dirbti taip, kad visus atsilankiusius palinksminti ir įvairius skonius patenkinti.

Kviečiame visus lietuvius dalyvaut. Visus gražiai priimsime, paliksminsime ir pavaišinsime.

Rengimo Komisija

Lietuvos Prez. Biografija

(Tęsinys)

A. SMETONA — UNIVERSITETO STUDENTAS

Petrapilis — tų laikų didžios Rusų Imperijos sostinė — gražus ir prasmatnus ypač tada buvo miestas. Įvairių pramogų ir pagundų pilna. Simtai naujų nematytų vilionių visur tykoja jaunuolį. Betgi lietuvių kaimiečių vaiko širdies visas tas Petrapilio triukšmas ir blizgesiai neužkerėjo ir neapsvaigino. Nenusmelkė jame tautiškųjų lietuvybes idealų. Neišvedė iš kelio, kuriuo jis, dar kaimo laukų tylumoj ir ramiuose provincijos miestukuose buvo pasiryžęs eit—tiesiai į savo tautos širdį, dirbti Tėvynei ir savo broliams. Prieš jį dar buvo didelis mokslo kelias. Juo jaunasis studentas tvirtai ryžosi eiti ir ėjo.

Žiurėdamas mokslų, Smetona nebuvo tačiau abejingas bendriems studentų reikalams. Tais laikais studentija buvo avangardas kovoje su rusų carų priespauda. Del įvairių netikusių rusų valdžios elgesių nekartą kildavo audringos studentų riaušės, demonstracijos, protestai.

Petrapilio studentai kas metai minėdavo savo universiteto įsteigimo dieną: vasario mėn. 8-ją. Ir štai, bene trečiais Smetonos studentavimo metais (1899) vyriausybė ėmė ir uždraudė tą minėjimą. Studentai suruošė mieste demonstraciją. Žandarai ėmė demonstrantus vaikyti ir žiauriai plėkti. Tad studentai vėl šoko protestuoti. Smetona taip pat vienas iš protestantų. Už tai suimtas, buvo su kitais draugais uždarytas į kalėjimą. Išbuvo ten dvi savaites, o po to išsiųstas iš sostinės.

Likimas tačiau kaip tyčia davė, kad Smetoną ištrėmė ne kur į Rusijos gilumą, o į senąją Lietuvos sostinę, į tą miestą, kur jis po keliolikos metų ėmė iš naujo kurti, atstatyti senąją Lietuvos valstybės nepriklausomybę — į Vilnių. Vilniuje A. Smeona ligi tol niekada nebuvo buvęs. Tasai senas, muzėjinis ir gražus barokinis miestas — su senomis Lietuvos Karalių pilies liekanomis ir gražiomis viduramžio bažnyčiomis — padarė didžiausio įspudžio jaunam tremtiniui. Tokis ištrėmimas buvo jam viena paguoda ir didžiausias pastiprinimas jo širdžiai. Didžiosios Lietuvos tradicijos, šaukte šaukiančios iš visų senesnųjų Vilniaus kertelių, graži didinga romantika, kuri jau Ad. Mickevičiui ir kitiems buvo įkvėpusi karšto entuziazmo senajai Lietuvai, dar stipriau dar suprantamiau ir iškalbingiau prabilo į tyrų lietuvišką Antano širdį.

Smetona išbuvo Vilniuje tik vieną mėnesį. Bet tasai vienas mėnuo galutinai baigė formuoti jam busimąjį didį lietuvių tautininkų, savo tautos veikėją ir savo valstybės atstatytoją. Jis Vilniuje rado, be senųjų tradicijų, jau ir naujosios Lietuvos pradų: inteligentų ir darbininkų butį, daugiausia patrijotų. Rado čia jau ir šiokias tokias visuomeniniai patrijotinio darbo užuomazgas. Pamatė čia A. Smetona savo akimis, kad Vilnius tikrai Lietuvos širdis, Lietuvos centras — ne tik savo didinga praeitimi, bet ir realiais šios dienos faktais.

Rudens sulaukus, išvarytieji Petrapilio studentai buvo vėl priimti atgal į Universitetą. Grįžo ir Smetona, pralobęs tik savo ištrėmimo metu gražiais Vilniaus atsiminimais — pergyvenimais. Ir vėl prasidėjo mokslas, mokslas ir visuomenės darbų daigai lietuvybės dirvoje. Ant. Smetona veikliai dalyvauja gausingos vietinės lietuvių kolonijos ruošiamuose vakarėliuose, vadinimuose, choruose. Domisi vis dar tebeuždrausta Rusijoje lietuviškąja spauda, gauna lietuviškas knygas, skaito, ši-tą rašinėja.

Tuo tarpu Lietuvoje prasidėjo nauja lietuvybės persekiojimo banga. Prasidėjo kratos, suiminėjimai. Pas vieną jo Mintaujos laikų lietuviškojo darbo draugą rusų žandarai užtinka tarp kitų lietuvių veikėjų adresų ir Smetonos. Tuojau padarė pas jį, Petrapily, kratą. Randa porą lietuviškų, tiesa, visai nekaltų knygų ir porą socialistinių vokiečių kalba knygelių (Smetona domėjosi socializmo problema, skaitė, studijavo ir Marksą, tačiau jo idėjoms nepasidavė niekad, tautiškumą visada laikydamas aukščiau). Smetona vėl suimamas ir pasodinamas dviem savaitėm Petrapilio Viborgo kalėjiman, na, ir antrą kartą išvaromas iš universiteto. Betgi jo kaltė buvo tokia maža, kad jį vis delto priima atgal, ir jis rudenį baigia aukštuosius mokslus, juristo diplomu.

PIRMIEJI METAI SU DIPLOMU VILNIUJE

Išėjusiam rusų universitetą lietuviui studentui tais laikais didžiausia pagunda, vienintėlis tikras išskaičiavimas buvo pasilikti plačioje Rusijoje. Savo krašte didžiausiai engiami ir prie jokių šiek tiek geresnių vietų neprileidžiami, kad negalėtų daryt nepageidaujamos Rusų valdžiai įtakos savo žmonėms, lietuviai ir lenkai katalikai tikrojoje Rusijoje galėjo gauti net ir aukštesnias pelningas vietas. Daugumas taip ir darydavo. O tų daugumas, apsivedę daugiausiai su rusėmis, veikiai visai užmiršdavo gimtąjį savo kraštą ir jo reikalus — dingdavo savo tautai. Užtat tikrųjų patrijotų šulkis buvo: išėjus aukštuosius mokslus neieškoti karjeros, bet stengtis nors kaip įsikabinti išlikti savo krašte. Taip galėjo ryžtis tik pasišventėliai, idejos žmonės, kaip Antanas Smetona, kurie taip save auklėjo jau slaptuose gimnazistų patrijotų bureliuose. Tokią moralinę prievolę pats sau užsidėjo ir Smetona. Jis ryžosi žut but pasilikti Lietuvoje. Labiausiai gi jį viliojo, traukė Vilnius, senoji Lietuvos valdovų sostinė, kurią jis buvo pažinęs ištremtas čia vienam mėnesiui už pabaudą studentavimo laikais.

Jau paskutiniais studentavimo metais Smetona buvo susipažinęs su turtingu Petrapilio advokatu, ginusiu daugiausia pinigingų pirklių reikalus, Poležajevu. Lankydavosi ir jo namuose, kur augo trys nieko sau jo dukterys, rusaitės. Poležajevui rimtas lietuvio studento budas patiko, patiko jis iš veido ir mandagaus švelnaus elgesio ir pačioms merginoms. Ir Poležajevas pasiryžo apvesdinti jį su viena savo dukterim. Tai jam atvirai pasiulė, žadėdamas už tai savo protekciją gerajai advokato klijentėlei gauti. Tai buvo vilingi sląstai, į kuriuos daugelis lietuvių inteligentų patekdavo ir žudavo savo kraštui ir tautai. Blaivus ir toli matąs bei mokąs save suvaldyti Smetona apsižiurėjo iš anksto. Ir, nors nematydamas prieš savo jokių materijalinių perspektyvų, palikęs viliojančias Poležajevo dukteris ir beveik tikras garantijas turtingos klijentėlės, ilgai nelaukdamas su teisininko diplomu kišenėj išdumė iš svetimojo Petrapilio į savo tėviškės širdį — Vilnių. Ar galės jis ten nors pakenčiamai materijaliai apsirupinti — jis nežinojo nieko ir nė nebandė sužinoti. Jis buvo tikras tik dėl vieno: tautiškojo darbo baras te jo laukia platus. Ir to jam visai užteko. Tai buvo 1902 m.

Vilniuje A. Smetona pirmiausia įsirašo prisiek. advokato padėjėju. Tačiau advokato darbas, vos tik susidurus su praktika, greitai neatitiko jo širdį ir palinkimus. Apsidairęs, pasiteiravęs vieno kito, jis pasirenka kitą darbą: Banke. Ir pastoja į privatų Vilniaus Žemės Banką už 50 rub. mėnesiui. Kasdieninei duonai užsidirbti, aprupinti busimąjai savo šeimai, kurią irgi nutaria, ilgai negaišdamas įsikurti, (Smetona pasirodo ištikimas lietuviškąjai patarlei — kad anksti vedęs — nesigailėsi).

Žmoną sau Smetona buvo kaip ir nusižiurėjęs jau anksčiau, savo krašto pilietę, inteligentę, patrijotę. Pažinęs ją buvo tiesa, dar tada, kada apie vedybas su ja negalėjo nė minties kelti. Pažinęs ją buvo pats budamas dar tik VII klasėje, pažinęs tada ją vos 10-11 metų mergičką. Tai buvo Lietuvos dvarininkų Chodakauskų dukrelė Sofija. Chodakauskuos jis tada buvo vieno jų sunaus korepetitorium. Toji pažintis nuo to laiko jau ir nenutruko. Nors Chodakauskai, kaip ir visų tų laikų dvarininkai, buvo pasidavę lenkų kulturoje, aplenkėję, vis delto jautėsi tikri savo krašto piliečiai, be to, buvo žmonės gana demokratiški ir mokėjo netgi lietuviškai, kartais ir savo tarpe tą kalbą pavartodami. Jaunąjai lietuvių inteligentijai, nors veik visa buvo ji iš valstiečių, dvarininkai Chodakauskai ne tik nebuvo priešingi, bet buvo dagi artimi — palaikė draugiškus santykius.

Tą tad senąją savo bičiulę, p-lę Sofiją, kai ji baigė jau Mintaujos gimnaziją, 1904 m. Ant. Smetona ir vedė. Ir iškarto jaunoji lietuvių inteligentija gavo vienus naujus grynai lietuviškus patrijotiškus namus. Sofija (kaip ir jaunesnioji jos artimiausiojo Smetonos minčių ir darbo bendro, sesuo) ilgamečio Lietuvos ministerių pirmininko Juozo Tubelio žmona Jadvyga pasirodė išaugusi tikra lietuvė patrijotė.

Apsigyvenęs Vilniuje A. Smetona ėmėsi tad ieškoti dar kitokio darbo, ypač tokio, kuris ir jo širdį atsitiktų. Linkęs iš mažens prie plunksnos ir gerai nusimanąs lietuvių kalboje — ėmėsi ieškoti literaturinio darbo. Ir tuoj rado šiokį tokį. Tų laikų tautiškojo lietuvių judėjimo mecenatas inž. Petras Vileišis, pirmojo lietuvių dienraščio "Vilniaus žinių" įkurėjas, leido populiarių naudingų lietuviškų knygelių bibliotekėlę. Sužinojęs apie A. Smetoną — Vileišis paveda jam išversti į lietuvių kalbą iš rusų dvi informaciniai administratyvias ir vieną ukišką knygelę. Smetona išverčia greitai ir gerai. Gauna už visą tai honoraro: 150 rublių. Tai buvo jam ne menka tada paspirtis. Vis taip pat kukliai, kaip priprato gimnazijoje ir universitete.

Tuo tarpu lietuvių gyvenimas Vilniuje eina vis intensingiau. Steigiasi lietuvių draugijos. Pradeda eiti lietuvių laikraščiai (tik 1904 m. rusų valdžia leido savo imperijos ribose spausti ir platinti lietuvių knygas ir laikraščius lietuviškai lotyniškąja abecėlė — ištisus 40 metų tai buvo griežčiausiai draudžiama ir baudžiama).

Čia prasideda ir publicistinis redakcinis jo darbas — "Lietuvos Ukininko" savaitraštyje, paskui "Vilniaus Žinių" dienraštyje ir, pagaliau, jo įsteigtojoje (1902 m.) "Viltyje". Prasideda periodas, padėjusis pagrindą dideliems visuomeniniai politiniems jo darbams.

(Bus daugiau)

LIUDNA

Ilgu, liudna, širdį spaudžia,
Taip gyventi negaliu;
Mintys skundo dainą audžia,
Puošia skausmo tinkleliu...
Sielos kančios palengvėtų,
Jei ant Vilijos grakštus
Laisvės aidas suskambėtų...
Gautume savus kraštus...
Vien tuomet dingtų kankynė
Lietuvos visų vaikų...
Liktų sujungta Tėvynė...
Sieloj nebutų klaiku...

J. S. Galutis

GIRIA

O giria žalioji, pavėsi svajonių,
Plačioji pastoge mus' bočių senų,
Tu vargstančią sielą keli iš dejonių,
Žavėjančia muzika paukščių dainų.
Nors teko ir skalsiai po svietą klejoti,
Girdėti visokių akordų, aidų;
Bet alkstanti siela visuomet nesoti...
Tik tėviškės girioj man miela, saldu...
Tave aš godoju, o Muzų tvirtove!
Tu amžius budėjai sargyboj Tautos.
Čia žuvo nevienas, kas rumus šiuos griovė,
Kas bandė ardyti žinyčią gamtos.

* * *

Švelnus vėjelis medžius ten lanksto,
Gamta žiedužiais giružę dangsto;
Upeliai šriaunųs čiurlena, teka,
Linksmai paukšteliai dainuoja — šneka.
O žalios lankos vainikais puošias,
Tartum jaunoji į šliubą ruošias...
Visur taip linksma, jauku ir miela,
Kuomet giružę atlanko siela.
Kur tik pažvelgsi ramumą rasi —
Jei tik slaptybes gamtos suprasi...
Kas mielą dieną aš, atsiminęs,
Ilgiuosi girios brangios Tėvynės...

J. S. Galutis

ANTRO TRANS-ATLANTINIO SKRIDIMO RĖMĖJAMS

Šio mėnesio 9-tą dieną buvo išsiuntinėta visiems ALTASS skyriams ir komitetams tekstas kablegramos iš Lietuvos Aero Klubo ir trumpas pranešimas apie "Lituanicos II" įrengimo darbų stovį, prašant juos tuojau pranešti ALTASS centrui savo nuomonę skridimo atidėjimo klausimu.

Rugsėjo 18-tą dieną ALTASS valdyba laikė posėdį kartu su leit. Feliksu Vaitkum, ir, apsvarsčiusi visą padėtį ir kolonijų komitetų patarimus, vienbalsiai nutarė:

1. Skridimą atidėti ateinančiai vasarą;

2. Prailginti sutartį su lakunu F. Vaitkum;

3. Tęsti toliou skridimo paruošimo darbą, ir daryti visa, kas galima, kad butų užtikrintas skridimui juo didžiausias pasisekimo laipsnis.

Nėra reikalo čia aiškinti, kad Valdybai, taip pat, kaip ir lakunui nebuvo malonu atsižadėti savo vilties, jogei skridimas bus įvykintas dar šiemet,—juo labiaus, kad buvo lengva pramatyti, jogei skridimo priešai šitą progą panaudos šmeižtams ir viso musų sumanymo niekinimui. Tačiau teko atsižvelgti į faktinąją padėtį.

Nežiurint kiek buvo dedama pastangų iš leit. Vaitkaus ir ALTASS valdybos pusės, lėktuvą nebuvo galima pilnai įrengti, pirma negu atėjo nepastovus rudens orai. Per tuos ketvertą mėnesių, kada lakunas veikė su trans-atlantinio skridimo sąjunga, jisai dirbo be pertraukos ir be poilsio, ruošdamasis savo žygiui. Valdyba, iš savo pusės, ne tik stengėsi parupinti pinigus reikalingoms lėktuvo įtaisoms nupirkti, bet ir padėdavo lakunui raginti kompanijas, kad jos laiku atliktų savo sutartis, ir prižiurėdavo, kad ekspresas be pavėlavimo pristatytų nuperkamus daiktus.

Mes galim drąsiai sakyt, kad iš lakuno arba Valdybos pusės mažiausio sutrukdymo neįvyko.

Bet pasirodė, kad firmos, kurioms buvo duoti užsakymai, savo darbą labai pavėlino arba jį net netikusiai atliko.

Štai keletas pavyzdžių:

1. Pirmoje birželio mėnesio lakunas Vaitkus pabaigė derybas su The Pratt & Whitney Aircraft kompanija ir užsakė jai motorą, (S I S I Wasp). Sutartyje pasakyta, kad motoras bus pristatytas rugpiučio 1-mą dieną arba anksčiau ("August1-st, or better if it is possible-. Bet motoras buvo gautas tik rugpiučio 18-tą dieną.

2. Propelleris pagal sutartį turėjo buti pristatytas rugpiučio 20-tą dieną savaitės pabaigoje, bet vietoje to, rugpiučio 21-mą dieną gauta telegrama iš Lycoming Mfg. Co., tokio turinio: "Regret, cannot ship prop until approximately September 6, due to inability to get blades" (apgailestaujame, kad negalėsime išsiųsti propellerį iki maždaug rugsėjo 6-tą dieną kadangi negalime gauti geležčių. Paskui pasirodė, kad da ir rugsėjo 6-tą dieną jisai nebuvo gatavas.

3. Sugrįžęs iš aviacijos dienų maršruto birželio mėn. gale, leit. Vaitkus tuojau pasiuntė Pioneer Instrument kompanijai, New Yorke, keletą senųjų "Lituanicos" instrumentų peržiurėti ir pataisyti. Kompanija žadėjo tai atlikti per kokias 10 dienų ar dvejetą savaičių. Bet instrumentams neatėjus sutartu laiku, leit. Vaitkus pasiuntė telegramą, klausdamas kompaniją, kodel ji vėlinasi. Gavo laišku atsakymą iš Pioneer Instrument kompanijos, kad instrumentai bus sugrąžinti liepos 27-tą dieną. Tačiau da ir po to ėmė ištisą mėnesį laiko iki jie buvo pristatyti. Pašaukta per long-distance telefoną, kompanija teisinosi, kad ji turėjusi iš naujo daryti kokią tai instrumento dalį, kuri buvusi kaip ten nusimetusi dirbtuvėje!

Pavėlintas šitų instrumentų grąžinimas sutrukdė ir kitų instrumentų dėjimą, nes jie eina į vieną "panel" ir kiekvienam turi buti tiksliai nustatyta vieta.

4. Lockheed Aircraft korporacija, ta pati, iš kurios buvo pirktas musų lėktuvas—padirbo lėktuvui specialę "landing gear" — važiuoklę—ir atsiuntė iš Californijos į Kohler, Wis. Bet kada leit. Vaitkus ją apžiurėjo, tai jisai surado, kad ji padaryta ne taip, kaip reikia, ir dagi ne iš naujos medžiagos. Valdyba, gavusi apie tai žinią, mušė šitokią telegramą kompanijai:

"Lockheed Aircraft Corporation

"Burbank, California

"You failed to fulfill contract by delivering second hand landing gear instead of new to special order and specifications.

You also failed to get wheel dimensions from Bendik as specified by pilot Waitkus. As a result, axle won't fit wheels.

We demand immediate delivery of new landing gear in accordance with contract and specifications. Your second hand landing gear which we refuse to accept will be returned to you. Wire your reply at once."

Kompanija atsakė, kad ji buvo priversta dėti į važiuoklę senų dalių, nes del streiko aliuminijaus dirbtuvėse negalėjusi gauti visai naują medžiagą; padaryti visai naują "landing gear" jai imsią šešiasdešimts dienų. Bet ta įtaisa buvo negera dar ir del to, kad jos ąšis buvo padaryta persilpna. Todel po atkartotinų protestų iš lakuno pusės Lockheed Aircraft korporacija pranešė, kad ji atiduos pinigus, jeigu jos padaras bus jai sugrąžintas. Važiuoklė tapo pasiųsta atgal į Kaliforniją.

Del šitų keblumų su kompanijomis nebuvo galima pabaigti prieš vasaros pabaigą "Lituanicos II" įrengimo darbas, nekalbant jau apie tai, kad lakunui reikia juk duoti dar laiko išbandyti lėktuvą ir jo įtaisas. Todel, skridimo atidėjimas pasidarė neišvengiamas. Dabar, kada pasiruošimo laikas yra prailgintas, darbas galės buti atliktas dar rupestingiau — kas, be abejonės, labiau užtikrins skridimo pasisekimą.

ALTASS valdyba pilnai pasitiki lakuno Vaitkaus gabumais ir jo atsidavimu musų bendram sumanymui. Savo didelį kompetentingumą jisai jau įrodė, išspręsdamas painiausias techniškas problemas, kokių ikišiol dar nebuvo tekę išspręsti nė vienam lakunui. Jo žygis — skridimas be sustojimo iš New Yorko į Kauną — bus rekordinis, todel paprastomis priemonėmis atlikti jį negalima. Turėjo buti padarytas ypatingas planas lėktuvui įrengti, ir leit. Vaitkus tą planą padarė ir sulig juo vykino darbą. Be to, turėjo but įgytos ir ypatingos įtaisos, kurių negalima rasti gatavai padarytų rinkoje; jos turėjo buti padirbdintos pagal specialius užsakymus.

Nors šitos aplinkybės sutrukdė darbą, bet mums dabar visiems aišku, kad antras trans-atlantinis skridimas nebus tik dar viena spekuliacija su drąsaus jaunuolio gyvastim. Tai bus didelės svarbos žygis aviacijos srityje, kurį studijuos viso pasaulio lakunai ir kuris, mes tvirtai tikime, atidarys naujų galimybių oro susisiekime tarp kontinentų.

Taigi musų sumanymas yra daug didesnis, negu įsivaizduoja dauguma jo rėmėjų. Jo įvykinimui milžiniškas darbas iki šiol buvo atliktas, nežiurint į tas kliutis, su kuriomis lakunui Vaitkui ir skridimo organinzatoriams reikėjo visą laiką kovoti. Mes neabejojame, kad jisai bus garbingai ir užbaigtas.

Valdyba,
Amer. Liet. Trans-Atlantinio Skridimo Sąjunga

TIKRAS LIETUVIŠKŲ BIČIŲ

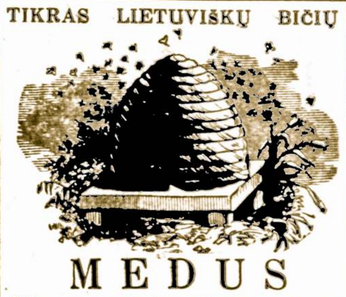

MEDUS

Šitą pavasarį dar tiktai išimtas iš bičių. Aš galiu gvarantuot kiekvieną šio medaus lašelį, kad aš pats išėmiau iš avilių. Mano bičių medus kas metai gauna pirmutinį laimėjimą. Mokestis su pristatymu:

Už stiklinę medaus kvortą 80c
Už galioną $3.00

ir Koriukas Dovanai

Galit ypatiškai kreiptis arba užsakymus del persiuntimo paduot sekančiu adresu

AMERIKOS LIETUVIO KNYGYNAS
14 Vernon St. WWorcester, Mass.

MATYKITE RADIO KURS GALVOJA!

RCA Victor "Užburtu Protu" Radio Kuo Puikiausio Balso Puikiausio Balso, Kuo Plačiausio Priėmimo Pasiekia Daugiau Stočių.

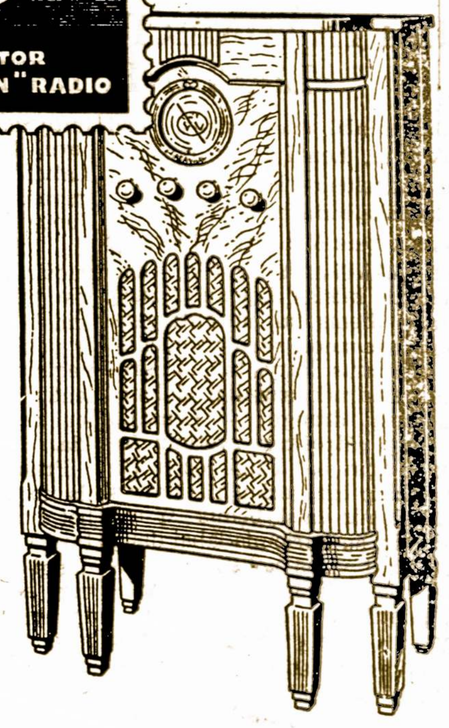

6 Lempučių "GLOBE TROTTER"

Console Modelis 224 Puikus pirkinys... Perduoda namines, užsienio, policijos, aviacijos ir orkestrų programas ar pranešimus šešių lempučių. Nuolatinis pasikeitantis tono kontrolis, automatiškas balso didumo nustatytojas, lėktuvo lentelė su nauja rodykle. Puikus kabinetas, tiktai

$89.95

Su RCA Lemputėmis

Pilniausias, aiškiausias ir saldžiausias tonas — dar tokio negirdėjote! RCA Victor "UŽBURTASIS PROTAS" valdo šį stebuklingo balso instrumentą, lygiai kaip žmogaus smagenys valdo kuną. Išrenka garsus lyg aštraus su peilio galo lygumu — neleidžia pereit bereikalingus garsus — suskatina kaip gyvą balsą — priima programas iš skaitingų stočių. Greičiau ir aiškiau dabar galima gaut stotį.

Amerikos Lietuvio Knygynas
14 VERNON STREET — WORCESTER, MASS.

AMERIKOS LIETUVIS

The American Lithuanian Weekly published every Saturday by Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly subscription: in U. S. $1.50 | In Foreign Countries 2.00
One half year ..... 1.00 | Single Copies ..... 5 cents

Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, išeina šeštadieniais, leidžiamas G. A. Kybos, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: S. V. $1.50 | Užsieniuose—Lietuvoj 2.00
Pusei metų ..... 1.00 | Atskiras numeris ..... 5 centai

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užsirašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Amerikos Lietuvio Skaitytojai! Padėkit Mums Išleist Sieninius Kalendorius 1935 Metams

1935 metų Sieniniai Amerikos Lietuvio kalendoriai bus reikšmingi, keturiose spalvose, perstatanti Amerikos su Lietuva susisiekimą, Amerikos dangoraižius ir Lietuvos bakužes, Atlantikos vandenyno nugalėtojus, musų lakunus Darių-Girėną, skrendančius sauletekių link tarpe Amerikos ir Europos kontinentų. Šis 1935 metų kalendorius bus puošnus, papuoštas tarptautinėmis spalvomis. Vidury bus įspausdintas Amerikos Lietuvio inicijalas, o apačioje prisegta stambųs kalendoriaus numeriai su tautinėmis ir bažnytinėmis šventėmis, ir t.t.

Taigi, kaip matote, iš šio trumpo aprašymo, galima suprast, kad sekančių 1935 metų Amerikos Lietuvio sieniniai kalendoriai bus reikšmingesni iš visų kitų iki šiol buvusių. Tų kalendorių padarymas Amerikos Lietuvio leidėjams lėšuos 400 dolerių. Ir tie visi pinigai, sudėti į kalendorių, padarymą, bus atiduoti Dovanai Amerikos Lietuvio skaitytojams ant Kalėdų. Kas reiškia, kad visi skaitytojai, pilnai užsimokėję už Amerikos Lietuvio prenumeratą, gaus šį kalendorių už dyką.

Dabar liekasi tik klausimas, iš kur paimt tuos 400 dolerių? Vaizdai kalendoriui jau nupiešti ir paveikslai padaryti, reikia tik darbas pradėtas pabaigt. Tačiau mes tuojau to darbo užbaigt negalim, mums truksta pinigų, o jo vilkinti irgi negalima. Taigi kas liekasi daryt?

Mes turim propoziciją ir manom, kad musų skaitytojai su jąja sutiks. Ta propozicija yra labai lengva, nes kiekvienas musų skaitytojas gali lengvai ją atlikt, tai yra, 1), tuojau pasinaujint savo užvilktą prenumeratą, o 2), gaut mums nors vieną naują skaitytoją. Taigi, užrašymui naujų skaitytojų vajų, pradėkim nuo savųjų draugų, brolių ar giminaičių, čia arba Lietuvoje gyvenančių. Amerikos Lietuvio prenumeratos kaina Amerikoje $1.50, užsieny — Lietuvoje — $2.00.

Baigdami šį musų atsišaukimą, reiškiame išanksto didelį dėkingumą savo skaitytojams, tikėdamiesi, kad musų balsas bus išklausytas ir tikslas pasiektas. O, kad atsilygyt už pasidarbavimą gavime naujų skaitytojų, mes pasižadam per šį mėnesį duot $1.00 vertės deskos peiliuką kiekvienam musų skaitytojui, kuris prisiųs mums vieną naują skaitytoją.

Todel sukruskime ir pasinaudokime proga, kad įsigyt dovaną, o antra, kad pasidarbuot del praplatinimo ir palaikymo savo spaudos tarpe čia gyvenančių Amerikos Lietuvių.

Su geriausiais linkėjimais,
liekames,
Amer. Liet. Administracia

SLAPTA VOKIEČIŲ-LENKŲ SUTARTIS, LIEČIANTI LIETUVĄ?

Jau seniai eina kalbos, kad Vokietija, Lenkija ir Japonija esą sudariusios kaž kokią slaptą karišką sutartį, kuri tam tikrais atvėjais liečianti ir Lietuvą. Mat, vokiečiai dabar tiki, kad netrukus kilsiąs Japonų ir rusų karas. Jiems tai busianti gera proga panaudoti savo grobuoniškus siekimus. Patys budami grobikai, susirado sau ligi šiol nekenčiamą draugą — Lenkiją, kuri irgi ištroškusi svetimų žemių ir kraujo. Taigi jos ir tariasi, kaip čia geriau pasidarius didžiosiomis valstybėmis ir net tokiomis, su kuriomis labai daug skaitytųsi visas pasaulis ir kurios galėtų diriguoti tarptautinei politikai.

Ypač apie šią slaptą vokiečių-lenkų karišką sutartį plačiai rašo italų spauda. Pagal visokius pranešimus, jeigu kiltų rusų-japonų karas, tai vokiečiai siunčia savo kariuomenę Baltijos jura ir užima Leningradą. Jei tik pavyktų užimti Leningradą, tai vokiečiai tuojau žygiuotų į Maskvą. Tuo pačiu laiku lenkų kariuomenė veržtųsi į Rytų Ukrainą ir taip pat eitų Maskvon. Vokiečiai ir lenkai, bendromis pajėgomis nuvertę bolševikus, pradėtų savotiškai tvarkyti Rusiją. Žinoma, pirmiausiai jie aprupintų save. Vokiečiai pasiimtų Klaipėda, Latvijos dalį į šiaurę nuo Dauguvos, Estiją ir šiaurės vakarų Rusiją. O lenkai pasiimtų dalį Rytų Ukrainos su Kijevu, Lietuvą, be Klaipėdos ir Latvijos dalį į pietus nuo Dauguvos. Be to, lenkai dar atiduotų vokiečiams Vislos koridorių. Sakoma, kad vokiečiai jau ruošia Baltijos karo laivyną žygiu prieš Rusiją. Ar teisybė, kad toks susitarimas tarp lenkų ir vokiečių butų dabar beveik negalima numatyti. Vokiečiai ir lenkai šias žinias kuo griežčiausiai neigia, bet tai nieko nereiškia.

Prancuzų ir čekoslovakų spauda nors apie tai plačiai nerašo, bet tvirtina, kad tokia sutartis tarp vokiečių ir lenkų yra. Kadangi lenkai yra kariška sutartimi susirišę ir su prancuzais, tai dabar jiems yra labai kebli padėtis. Reikia manyti, kad netrukus prancuzai lenkams pastatys griežtą klausimą su jais arba su vokiečiais

Kadangi šitos žinios liečia ir Lietuvą, tai jos Lietuvos gyventojų sluoksniuose kelia susidomėjimo. Juk iš tiesų Lietuvai tiek iš vokiečių, tiek iš lenkų pusės yra nemažas pavojus. Jeigu atsitiktų kokia nors Europoje suirutė, tai ji gali labai atsiliepti ir Lietuvos nepriklausomybei. Vokiečiai ir lenkai, ankščiau gyvenę, kaip kirvis su akmeniu, dabar pasidarė geri sėbrai ir tyko patogios progos atkąsti savo dantis į Lietuvos kuną. Tačiau jie patys irgi gerai žino, kad Lietuvos nepriklausomybę, del jos ypatingos politiškai geografinės padėties, yra suinteresuotos ir Vakarų Europos didžiosios valstybės. Todel vokiečiai ir lenkai supranta, kad Lietuva nors mažas riešutas, bet kietu kevalu, kurį sunku perkąst.

V. M. ČEKANAUSKAS

MINĖDAMI VILNIAUS GĖDULĄ

PAŽVELKIME Į SAVO KOVŲ PRAEITĮ. PAŽINKIME SAVO PRIETELIUS IR NEPRIETELIUS

Lietuviai kurdami savo valstybę, paskelbdami savo nepriklausomybę 1918 metais, reikalavo vien tiktai grynai lietuviškų kraštų jos etnografinėse ribose. Savo reikalavimus lietuviai patiekė Taikos Konferencijai Paryžiuje. Lietuvos nepriklausomybė tapo pripažinta veik visų pasaulio valstybių bėgyje dviejų metų, tiktai Suv. Valstijos besvajodamos apie atstatymą Caro valdžios Rusijoj, atsisakė pripažinti Pabaltijo valstybių nepriklausomybę. Prez. Woodrow Wilson ir Valstybės Sekretorius Bainbridge Colby buvo nusistatę Pabaltijo valstybėles prie nedalinamos Rusijos. Wilsonas ir jo patarėjai sutiko atskirt nuo Rusijos tiktai Lenkiją, tačiau kitos didžiulės valstybės pripažino Lietuvos nepriklausomybę de facto, o vėliau de jure.

Naujai išrinkta 1920 m. vyriausybė priešaky su Prezidentu Warren G. Hardingu, pripažino Lietuvą. Bet Lietuvai ne tiek buvo svarbu gauti Suv. Valstijos pripažinimas, kiek išvystymas gerų glaudžių santykių su vakarų Europos didžiulėmis valstybėmis, ankščiau pripažinusiomis Lietuvos nepriklausomybę. Lietuvai teko atkakliai kovoti diplomatiniame fronte su Lenkija, pastaroji dėjo pastangas pagrobti Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes. Lenkijos diplomatai buvo kur kas įtakingesni negu Lietuvos, sugebėjo paveikt Francijos ir Anglijos diplomatus. Lenkijos didikai pasinaudojo Lietuvos politiškais įvykiais: 1) paskelbta žemės reforma (dvarų nusavinimo) deklaracija ir 2), Lietuvos vyriausybės umiu susitaikymu su Sovietų Rusijos vyriausybe; Lenkijos didikai pusdami Rusijos bolševikų pavojaus burbulą vakarų Europoje, įtikino anglų didikus, kad Lietuva esą Sovietų Rusijos įrankis, talkininkė ir del to santaiką padarė, gavo Rusijos pripažinimą. Lenkai savo propagandą rėmė tuomi, kad Lietuvoj proponuojama žemės reforma, dvarų nusavinimas, tai esa ne kas kita kaip tiktai privatinių turtų konfiskavimas pagal bolševikiškos Rusijos nustatytą programą.

Lietuvos nepriklausomybei palankųs francuzai ir anglai pagaliau tapo Lenkijos diplomatų perkalbėti ir nustatyti prieš Lietuvą. Lenkijos diplomatai aiškino, kad Lenkija esanti vienintėlė šalis rytų Europoje ir ji galinti buti užtvaru, nuo bolševikiškos Rusijos pavojaus. Todel lenkai reikalavo sąjungiečių valstybes remti jų tikslus, kad pastatyti Lenkiją, nuo Baltijos ligi Juodųjų marių, nes tik esą didelė Lenkija galėsianti buti tvirta atspara kovai su bolševikiška Rusija.

LENKAI LAIMĖJO

Lenkijos diplomatai melaginga propaganda, suktais diplomatiniais žygiais daug laimėjo, patraukė savo pusėn Angliją ir Franciziją, po to lenkai pradėjo veikti visuose frontuose grobdami savo kaimyniškų tautų žemes. Jie peržengė Gen. Focho nustatytą laikinąją sieną tarp Lenkijos ir Lietuvos ir veržėsi gilyn Lietuvon, vėliau jie peržengė Lordo Curzono nustatytą laikiną liniją ir visus šiuos lenkų sauvališkus žygius toleravo entantės vyriausybės ir Tautų Lygos Taryba. Toleravo del to, kad buvo iš kalno susitarta ir sutikta leisti lenkams grobti kaimynų žemes, kad tuo budu padarius Lenkiją stipriu barjeru prieš Sovietų Rusiją, tai viena; antra, kad padarius Lenkiją galinga francuzų talkininke prieš Vokietiją, kuri nors buvo nugalėta, tačiau francuzams ji buvo baisi. Tokios sąlygos sudarė lenkams pilną laisvę vykdinti savo imperialistinius užsimojimus.

Nors Lietuva griežtai pareiškė entantės valstybėms protestą prieš lenkų veržimąsi Lietuvon, nors ji dėjo pastangas įtikinti, kad Lietuva nėra Sovietų Rusijos įrankiu, kad ji stovi pilniausiam neitralitete, kad jai rupi vien tik savo krašto likimas, tačiau entantės valstybės nepaisė Lietuvos protestų ir netikėjo jos teisingiems argumentams. Anglijos ir Francuzijos aristokratiški diplomatai labiau tikėjo lenkams didikams negu lietuviams ukininkų sunams valstybės priešaky stovintiems.

PILSUDSKIS ŽUDĖ ŽMONES, GROBĖ KAIMYNŲ ŽEMES

Pilsudskis gavęs maršalo titulą, pasiputė kaip povas ir pasileido į kovą su kaimynais. Jis su lenkiškais legionais grobė ukrainiečių, gudų ir lietuvių žemes, žudė žmones. Gaudamas galingų valstybių moralinę ir medžiaginę paramą, Pilsudskis tikėjosi savo imperialistinius tikslus pasiekti — atstatyti Lenkiją nuo "Marių ligi Marių!" Tokiu obalsiu jis organizavo lenkiškus legionus, vedė juos kaimynų žemių grobimui; tuomi kartu Lenkijos diplomatai Paryžiuje ir Londone vedė derybas, darė sutartis, jie pažadėjo but francuzų amžinais draugais ir talkininkais; lenkai anglams davė koncesijas: lenkai anglams pažadėjo parduoti pigia kaina visas rytinės Lietuvos girias ir Nemunu pristatyti medžius į Baltiją; greta to, lenkai pažadėjo anglams atmokėti visas Vilniaus miesto skolas, kurias Caro valdžia paskolino del Vilniaus miesto. Žodžiu, lenkai daug visko anglams pažadėjo ir del to anglus patraukė savo pusėn.

Todel nenuostabu, kad lenkams buvo leista 1920 m. sulaužyti Suvalkų sutartį, pagrobti trečdalį Lietuvos žemių su sostine Vilnium. Nenuostabu, kad Tautų Lyga, kurią Francija ir Anglija valdydavo, atsisakė lenkus sudrausti, iškraustyt juos iš rytų Lietuvos kaip buvo prižadėjus per savo Tarybos Pirmininką Paul Boncour; Tautų Lyga ir jos Taryba nusigrįžo, užmerkė akis, atsisakė spręsti Lietuvos ginčą su Lenkija del Vilniaus, pamiršo arba geriau sakant, tyčia nepaisė savo pažadų likviduoti Gen. Želigovskio smurtą. Priešingai, Tautų Lygos Taryba nustatė naują demarkliniją ir paskui Vilniaus bylą ir vieton, kad svarstyti Tautų Lygos posėdžiuose ar Taryboje, pavedė entantės Ambasadorių Tarybai spręsti. Gi ambasadorių Taryba nusprendė taip, kaip iš kalno buvo sutarta, atidavė Lenkijai Vilnių ir trečdalį Lietuvos žemių.

LIETUVA ATMETĖ AMBASADORIŲ TARYBOS NETEISINGĄ NUOSPRENDĮ

Kuomet Lietuva atmetė entantės Ambasadorių vienpusišką neteisingą nuosprendį, tuomet Tautų Lygos Taryba, Francijos diplomatai bandė kitokiais budais sutaikinti Lietuvą su Lenkija, siulė visokius projektus, bet kiekvienas tų projektų buvo Lenkijos, o Lietuvos nenaudai. Ir ligi pastarųjų laikų, Lenkija atsisakė atitaisyti padarytą Lietuvai žalą Gen. Želigovskio smurtu; vakarų Europos didžiulių valstybių vyriausybės taipgi atsisakė išlyginti lietuvių-lenkų nesantaiką, nedrįso atšaukti seniau padarytus netaktus. Kaip Lenkijos imperialistai, taip vakarų Europos valstybių vyriausybės nedrįsta pripažinti klaidingai pasielgusios. Vienok visam pasauly ir ligi šiai dienai yra visuomenei žinomos lenkų ir entantės vyriausybių padaryti politiški suokalbiai prieš Lietuvą; ligi šiai dienai civilizuotas pasaulis nepripažino Vilnių ir okupuotą Lietuvą lenkišku kraštu.

Lenkai pagrobę trečdalį Lietuvos žemių ir sostinę Vilnių, atlikę savo prigavingus žygius smurto budu dabar lenkai atsuko toms valstybėms savo nugarą. Lenkija dabar jau yra ne Francuzijos talkininke, bet Vokietijos; lenkai neatmokėjo anglams Vilniaus skolas, jie nemoka nė nuošimčių už tas skolas. Tiesa, daug rytų Lietuvos girių lenkai iškirto ir išvežė į vakarų Europą, pardavė vokiečiams, francuzams ir anglams, bet ir šiuom atžvilgiu, lenkai neišpildė savo pažadų anglams, nepristatė Lietuvos girių medžius išimtinai anglams, kaip jie žadėjo, net, lenkai moka žadėti, bet nenori ištesėt, garbės žodį išlaikyt. Lenkai teisinasi, kad Nemunų tamas, bet už šito kaltinimo lenjie negali plukdinti Anglijai medžius, nes Lietuva nepraleidžianti. Tai kitas lenkų išmislas, naujas kaltinimas lietuviams primekai turi kitą tikslą, kuriuomi nori išgauti iš anglų naujas koncesijas.

Dabar anglai jau supranta lenkus, žino jų veidmainingumą ir jais nepasitiki. Nepasitiki ir prancuzai, nes pastarieji gavo persitikrinti, kad lenkai išnaudojo juos. Dabar Lenkijos diplomatams jau nelengva paveikti vakarų Europos didžiulių valstybių vyriausybes, nes jos pažįsta lenkus. Dabar keičiasi ir kristalizuojasi vakarų Europoje sąvoka ir nusistatymas linkui Lenkijos. Aš tikiu, kad nepraeis daug metų ligi bus prieita rimtos sąvokos ir išvados vakarų Europoje, kad Lenkija turi gražinti Lietuvai pavergtą kraštą ir sostinę Vilnių.

Tačiau kol bus pasiektas Vilniaus atvadavimas, mums lietuviams tenka liudėti, pergyventi daug nemalonumų ir kartumų matant musų Vilniuje lenkus be gaspadoriaujant, engiant lietuvius, uždarinėjant jųjų mokyklas, persekiojant mokytojus ir visuomenės veikėjus inteligentus. Mums labai skaudu matyti vargstančius musų brolius ir sesutes lietuvius po lenkų nuožmum vergijos jungu. Del to mes kas metą minėdami 9 spalio, liudime ir prisimename praeitį ir visas tragedijas. Mes prisimenam lenkų smurtą, visų musų neprietelių bendras konspiracijas prieš musų tėvų žemę—Lietuvą.

Mes žinom kas buvo musų prieteliai anais kritiškais metais ir kas buvo neprieteliai. Mes sutinkam dovanoti visiems savo neprieteliams, kurie sutinka savo klaidas atitaisyti. Mes žinom, kad su laiku anglai ir prancuzai sutiks savo klaidas pataisyti, kad jie atsisakys remti lenkų imperializmą Lietuvoje, nes to teisėtumas reikalauja. Ir kuo greičiau klaidos bus atitaisytos, tuo greičiau lietuviai galės pasitikėti vakarų Europos tautoms ir nuoširdžiai bendradarbiauti ir sugyventi su jomis.

VILNIAUS ATEITIS

Vilniaus miesto ateitis gludi ne Lenkijoje bet Lietuvoj. Vilniaus miestas budamas lenkų rankose ne tik negali savo senas skolas atmokėti, bet jam reikia naujų skolų užtraukimu rupintis—skolinti pinigus. Vilniaus miestas kol bus Lenkijos globoje, niekados negalės savo senas skolas išmokėti, nes Vilnius biednėja, brenda į naujas skolas. Bet kuomet jis buvo suvienytas su nepriklausoma Lietuva, tada jis augs, turtės ir savo senas skolas atmokėti galės. Šitą faktą privalo žinoti anglai, turinti Vilniaus miesto paskolos bondsus.

Toliau, vakarų Europos tautos santykiaudamos su lenkų tauta, gavo patirti, kad lenkai neišlaiko savo garbės žodžio, kad jie nemoka save praktiškai valdyti. Nors Lenkijai buvo duotos svetimos teritorijos su požeminiais turtais—visokiais mineralais, tačiau Lenkija paskendo skolose, dabar lenkai jau kalba apie nemokėjimą skolų savo kreditoriams—francuzams, anglams ir amerikonams.

Lietuva, kad ir maža ir ne tiek turtinga kaip Lenkija savo krašto gamtos turtais, bet ji ekonomiškai patvaresnė, mažiau skolinga užsienio valstybėms; Lietuva moka nuošimčius už savo skolas, pildo sutartis ir atmoka savo kreditoriams pagal sutartis. Tatai ir Vilniaus skolos bus tik tuomet išlygintos, kuomet Vilnius bus Lietuvos sostinė. Šie faktai, dabar jau žinomi ir neginčinami užsieny. Lietuva šiuom atžvilgiu įtikino pasaulį, kad jį nėra tokia kurią ją perstatė Lenkijos diplomatai vakarų Europoje ir kitur.

Žinodami, kad musų teisės prie Vilniaus ir pavergtų kraštų jokiu budu neginčinamos teisėtumo atžvilgiu; taipgi žinodami, kad ekonominiu atžvilgiu sostinė Vilnius nedalinama nuo Lietuvos, mes galime buti tikri, kad ankščiau ar vėliau sostinę Vilnių atgausim. Gal praeis dar kelėtas ilgų metų, gal teks mums dar nemažai pakentėti, pavargti po lenkų jungu, bet musų kančioms ir bėdoms galas bus ankščiau ar vėliau..

Tatai minėdami 14-tas Vilniaus gėdulos sukaktuves, prisimindami praeitį, lenkų smurtininkų vykdomas tragedijas pavergtoj Lietuvoj, lietuvių tauta privalo nenusiminti ir dvasioje silpnėti; priešingai, kiekvienas lietuvis privalo dar labiau pareikšti savo pasiryžimą link Vilniaus vadavimo, dar labiau pasiaukauti kovai už atvadavimą pavergtų kraštų ir jųjų nelaimingų gyventojų išlaisvinimą.

Ir mes, Amerikoje gyvenanti lietuviai, privalom labiau domėtis musų pavergtų brolių vargais ir Lietuvos rupesčiu atvaduot pavergtuosius. Mes galim morališkai ir pagal išgalę materiališkai paremti Lietuvą kovoje už sostinę Vilnių. Todel geistina, kad Amerikos lietuviai viską kitką į šalį padėtų, kad pamirštų srovinius nesutikimus, kad paduotų vieni kitiems dešinę ir bendrai, organizuotu budu sutelktų savo moralines ir medžiagines pajėgas ir nukreiptų jas linkui rytų Lietuvos—sostinės Vilniaus vadavimo. Sostinės Vilniaus ir pavergtų kraštų vadavimas, tai didžiausia ir svarbiausia musų tautos problema ir užduotis. Supraskime Vilniaus reikšmę Lietuvai ir ją tinkamai įvertinkime. Stokime visi kaip muro siena ir talkininkaukime savo senai tėvynei Lietuvai atvaduoti Rytinę Lietuvą su sostine Vilniun.

Kaip Gavus Advokato Patarnavimą

Viena iš sunkiausių problemų žmogui, kuris nesusipažinęs su šios šalies tvarka, tai yra, kur gavus patarimą. Jei patarimas rišasi su įstatymu, tai tinkamiausias žmogus Suv. Val. jį duoti, yra geras advokatas. Kur ir kaip gauti gerą advokatą, yra dalykas, kuris turi buti aprupintas pirm laiko. Jei žmogus lauks tol, kol bėda jį užklups, tuomet gali buti pervėlu.

Suv. Valstijų advokatai yra susiorganizavę į Advokatų Sąjungą (Bar Association). Kiekvienoje valstijoje randasi Valstijos Advokatų Sąjunga. Šios advokatų sąjungos susideda iš organizuotų advokatų, kurie maždaug kontroliuoja tuos, kurie prie jų sąjungos nepriklauso. Geriausis budas gauti gerą advokatą yra per tą advokatų sąjungą. Pirmininkas ar raštininkas tokios draugijos gali patarti.

Reikia atsargiai advokatą išsirinkti ,nes tos profesijos pašaliais yra susigrupavę žmonės, kurie nėra advokatais. Kartais nekurie iš tokių pretenduoja prie advokatystės, ir užsiima ta profesija savo naudai. Tokie žmonės save pavadina sutvarkytojais, agentais, paieškotojais, ir kitokiais vardais. Kita grupė susideda iš notarų. Suv. Valstijose notoras neturi tos galės, kokią jis turi kitose šalyse. Nevisuomet jis žino ir supranta įstatymus, ir savo pastangomis pagelbėti gali pridaryti daug blėdies. Paieškotojas paprastai suranda advokatams darbą ir advokatai su juo pasidalina pelną per pusę. Tokiame atsitikime, ypata kuri turi pavedus savo reikalus advokatui, turi jam atiduoti 50 nuošimčių visų pinigų, kuriuos jis atgaus, ir tokiai ypatai mažai telieka naudos. Jei žmogus negali iškalno advokatui užmokėti, yra daug teisingų advokatų, kurie sutiks ant užmokesnio mažesnio neg 50 nuošimčių.

Jei ypatai turinti reikalus su advokatu įsivelia kokioje nors keblioje padėty su juo, reikia kreiptis prie Advokatų Sąjungos. Ši sąjunga turi komitetą vadinamą Skundų komitetą, kuris tokiais dalykais užsiima.

Neturtingas žmogus, kuris neišsigali apmokėti advokatui lėšas, gali kreiptis prie Legal Aid Draugijos civiliuose atsitikimuose, ir prie viešo apgynėjo kriminaliniuose atsitikimuose. Daugu ma advokatų sąjungų dabar turi komitetus, kurie tokius reikalus aprupina ir pasiteiravus prie tų sąjungų galima gauti visą informaciją. Vieną dalyką reikia atminti, kad advokatas, kuomet jis advokatu patampa, turi prisiegti, kad jis neužtęs jokių reikalų, vientik delto, kad jokio užmokesnio nėsamą. Taigi bile advokatas ir visi geri advokatai yra pasirengę pagelbėti žmogui, kuris jų pagelbos reikalauja nežiurint ar jie už tai gaus užmokėti ar ne.

Gavus gero advokato patarnavimą, reikia juomi protingai naudotis. Prieš perkant namą, žmogus turi su advokatu pasitarti. Prieš darant kokią nors sutartį reikia su advokatu pasitarti. Abelnai kalbant, visuose dalykuose, kurie tik įstatymų liečiasi, reikia su advokatu pasitarti.

Jei Advokatų Sąjunga negali advokato patarti, galima kreiptis prie kito atsakomingo žmogaus. Visuomet reikia remtis ant kitų patarimų, norint gerą advokatą gauti. — **F. L. I. S.**

V. M. KLAUSUTIS

JANUŠKEVIČIAUS ISPUDŽIAI IŠ PAVERGTOS LIETUVOS

(Pabaiga)

LENKŲ NEAPYKANTA LABAI DIDELĖ. LENKAI TIKISI GREITAI NUTAUTINT PAVERGTUS LIETUVIUS

Vilniaus krašte lietuvybė, kad ir labai atkakliai kovoja už savo gyvybę, visviena silpnėja. Lietuvių kova su lenkais nelygi. Atėjunai turi valdžios organus, savo rankose krašto administraciją (valdžią), lietuviai neprileidžiami prie administracijos vairo, del to lietuviams atsispirti prieš atėjunus labai sunku.

Lenkai uždaro burną lietuvių spaudai, todel negali laisvai veikti del labo lietuvių visuomenės. Tokios blogos sąlygos silpnina lietuvius tautiškai ir kulturiškai, del šitų sąlygų lietuviai yra politiški kaliniai.

Tokiais Vilniaus lietuvių nusiskundimais kartais abejojau, bet aplankęs provincijas, pervažiavęs per Vilniaus, Gardino ir Suvalkų kraštus, dar daugiau patyriau panašių nusiskundimų, esmi tikintas lenkų žiauriu valdymu. Lenkai kur kas daugiau pastangų rodo lietuvių nutautinimui negu seniau tai darė Rusijos Caro valdžia — aiškina pavergtų kraštų gyventojai. Lenkai neužkenčia lietuvių, kurie atvirai reiškia savo tautybę ir gina savo teises. Lenkų neapykanta prieš lietuvius labai didelė.

GARDINAS GRAŽUS MIESTAS

Pabėgęs iš Druskininkų, sustojau Gardine, kitados Vytauto Didžiojo laikinoj sostinėj. Čia sustojus aš atsiminiau žilos senovės įvykius bei Vytauto Didžiojo laikus. Vytautas Didysis, po susitaikymo su savo brolėnu, Didžiuoju Lietuvos Kunigaikščiu Jogaila, tapusiu Lenkijos karalium, gavo Gardino kraštą valdyti. Tas nemalonus lietuvių tautos istorijoj įvykis atsitiko pabaigoje 14-to šimtmečio, tą įvykį priminė man Gardinas.

Vytautas Didysai valdydamas Gardino kraštą siekė savarankiškos valdžios visoj Lietuvoj. Jis savo tikslą pasiekė, nes po keleta metų jis tapo visos Lietuvos ir slaviškų kraštų valdovu. Taigi, Gardinas Lietuvos istorijoj lošia labai svarbią rolę daugeliu atžvilgiu, del to domėjausi Gardino miestu, del to filmavau jo tulas dalis.

Gardinas stovi prie Lietuvos upių tėvo Nemuno ant smiltingo jo kranto. Gardinas primena man Merkinę ir Alytų. Čia kitados buvo lietuvių stipri tvirtovė. Pylimai sukasti anais 13-to ir 14-to šimtmečių laikais, kuomet Gedeminas, Algirdas ir Vytautas valdė Gardino kraštą, dabar dar pastebimi jųjų pylimai. Nors Gardino miestas augo, plėtojosi, nors jame Rusijos buvo statomos tvirtovės, nors jo išvaizda ir pasikeitė, bet lietuviška žymė paliko ligi šių laikų.

Gardinas atrodo labai senas miestas. Namai seni, daugiausia dviejų ir trijų aukštų; gatvės akmenais išgrįstos; žodžiu, viskas Gardine senumą rodo. Bet miestas bus bene arti lygus Hartfordui (Conn.), nedaug mažesnis už Vilnių. Gardinas stovi labai gražioj vietoj. Kada nors jis bus grąžintas Lietuvai, tuomet jis pakeis savo rubą, atsinaujins, prisidengs modernišku rubu, tada bus dar gražesnis.

LIETUVIŲ GARDINE LABAI MAŽAI YRA

Gardine lietuvių nesusitikau, lietuviškai kalbančių negirdėjau, čia daugiausia girdima gudiška, žydiška ir lenkų kalba. Lietuviai, gyvenanti Gardine, kaip aiškino man Marcinkoniečiai ir Vilniečiai, labai nutautėję, tik tarp savęs lietuviškai kalba. Jųjų kalba labai sugudinta, lietuviui iš kitur atvykusiam nesuprantama; bet tokių lietuvių Gardine yra nemažas skaičius. Bet dėja, jie visi yra darbininkai, paprasti žmonės, jokių lietuviškų pramonės įstaigų Gardine neradau. Tačiau Gardino apskrity labai didelis lietuvių skaičius gyvena, jie suvažiuoja į Gardino turgų (kermošių) laiku, tik turgaus dienomis Gardine suskamba lietuviška kalba.

Mano laikas buvo labai aprubežiuotas, turgo dienos Gardine negalėjau laukt. Man rupėjo aplankyti Suvalkus ir Seinus ir kogreičiau neštis į Prusiją, kad lenkai mano filmas nekonfiskuotų. Tatai išbuvęs Gardine dienos laiką, išvykau tiesiai į Suvalkus, arba, kaip seniau buvo vadinama — Sudavija. Svarbiausiu mano tikslu buvo aplankyt Suvalkų miestą ir nufilmuoti jį ypatingai Suvalkų apskričio teismo salę, kur įvyko lietuvių-lenkų derybos ir taikos sutarties pasirašymas 1920 m. spalio 7 dieną.

Traukiniu kelionė buvo įspudinga. Visam Vilniaus krašte, taip ir iš Gardino į Sudaviją traukiniuose pastebėjau visokių žmonių, girdėjau visokių kalbų. Sprendžiant pagal žmones ir jų kalbas, tas kraštas lenkišku neatrodo. Lenkų keleivių labai mažai, tiktai valdininkai, mokytojai, inspektoriai ir tarnautojai matomai lenkiškai kalba o šiaip jau, čia keleiviais daugiausia yra žydeliai, pramonininkai ir šiaip jau kitoki žmonės keliauninkai. Visame krašte traukiniu važiuodamas pastebėjau labai suvargusius gyventojus, menkus gyvulius, labai prastus ukininkų padargus. Šie vaizdai rodo krašto žmonių skurdingą gyvenimą

SUVALKAI! SUVALKAI!

Besiartinant prie Suvalkų miesto, kunduktorius lenkiškai pradėjo šaukti: Suvalki! Suvalki! Nusidžiaugiau ir susitvarkęs savo daiktus, filmų aparato mašiną, užsitaisiau, kad progai esant galėčiau pasinaudoti filmavimu. Išlipau iš traukinio ir einu besižvalgydamas, visur lenkiška atmosfera, Suvalkuose daugiau lenkiškai kalbančių radau negu kitur. Pastebėjau, kad čia ir žydai lenkiškai kalba. O lenkų žandarų visur pilna, kariuomenės taipgi yra nemažas skaičius. Manau sau: tai ko Sudavijos kraštas prigyveno!

Suvalkų miestas blogą įspudį man davė. Senas ir apleistas, švaros ir tvarkos jame stinga; namai seni, daug medinių namų su šiaudiniais stogais. Išskyrus valdiškas įstaigas, valstybės butą ir dar keletą kitų, Suvalkų miestas netoks kaip Gardinas, arba, Vilnius! Keletą vaizdų nufilmavau, lenkų žandarai man kliudė. Tik pasislėpdamas, kur nors iš kampo aparatą nusistatęs galėjau filmuoti tam tikras miesto dalis.

Atėjęs prie Suvalkų apskrities teismo buto, kuriame buvo vedamos lietuvių su lenkais derybos 1920 metais ir taikos sutartis pasirašyta, norėjau šitą butą, turintį mums labai karčios politinės istorijos reikšmę, nufilmuoti. Bet čia keletas žandarų stovi, čia visokių valdininkų ateina ir išeina, jokiu budu iš gatvės negalima filmuoti. Norėjau eiti į skersai gatvę gyvenamąjį butą ir prašyti pavelinimo per langą iš buto filmuoti, bet vėl pamaniau sau, kad jei tame bute lenkai gyvena ,tai išduos mane, pateksiu į bėdą ir savo filmų, o gal ir aparato neteksiu.

Pagaliau nuėjau į kiemo užkampį, už lentomis sukaltos tvoros pamačiau daržėlį, perlipęs per tvorą, suradęs skylę tvoroje nusistačiau kamerą ir pradėjau filmuoti apskričio teismo butą ir kiek galima buvo vaizdus gatvėje per šitą tvoroj skylę. Bet pastebėjau bernioką apie 20 metų amžiaus žiurint į mane iš kitos pusės, turbut ir daugiau žmonių pamatė mane filmuojant, pradėjo rinktis ir mane tėmyti, atyda žmonių gatvėje praeinančių buvo nukreipta linkui manęs, pamačiau žandarą besiartinantį prie grupės, sustojusių žmonių, tuomet aš pasiėmęs savo daiktus ir aparatą vėl einu toliau savo eksploracijos keliu.

Abelnai, sąlygos filmavimui Suvalkuose buvo kur kas blogesnės negu Gardine ar kur kitur. Pabuvęs apie 8 val. Suvalkuose, išvykau į provinciją linkui garsiųjų, musų mylimų Seinų. Kelionę atlikau autobusu ir nemažai pavargau. Prieš saulėleidį pasiekiau Seinus — lietuvišką miestelį Seinuose kitokia atmosfera negu Suvalkuose. Čia visur girdėt lietuviška kalba.

SEINAI VARGSTA

Atvykęs į Seinus, tuojau pamačiau lietuviškas įstaigas, lietuviškas krautuves, gatvėse lietuviškai kalbančius žmonės. Bet buvo vėlus vakaras. Suradęs nakvynę, pernakvojau, pasilsėjau, sekančią dieną apžiurėjau Seinus ir nufilmavau viską kas man buvo svarbu ir įdomu. Teko susitikti su lietuviais paprastais Seinų gyventojais, pramonininkais ir studentais, visi jie skundžiasi savo bėdomis ir vargais, lenkų nuožmia priespauda.

Seinuose išgirdau tokius pat nusiskundimus kaip Vilniaus ir Gardino kraštuose: lietuviškų mokyklų uždarinėjimą, lietuvių veikėjų persekiojimą, kalinimą ir baudimą pinigais, sekvestratorių vykdomas licitacijas už valdžiai nesumokamas mokestis, ir t.t. Kaip žmonės pasakoja, Seinai jau ne tokie kokiais jie seniau buvo. Lietuvių kulturos centras — Seinai, dabar draskomi lenkų aro nagais, niekinama viskas kas lietuviška.

Seiniečiai man pasakojo, kad Seinuose tik kontrabandu užsiimanti žmonės šiek tiek geriau gyvena. Bet lietuviai kontrabandos pramone, pervežimu iš lenkų pusės įvairių prekių Lietuvon ir iš Lietuvos į Lenkiją neužsiima, nes labai rizikingas dalykas. Žydeliai, lenkai ir kiti žmonės verčiasi iš kontrabandos, nes jiems lengviau lenkų žvalgybinius papirkti negu lietuviams. Lietuvis sugautas, kontrabanda užsiimąs, įtariamas priešvalstybišku veikimu, labai skaudžiai baudžiamas.

Sudaviečiai pripratę prie kontrabandos pramonės anais Rusijai Lietuvą valdant laikais, kuomet jie kontrabanda gabeno visokius daiktus į Vokietiją ir iš Vokietijos į Lietuvą, dabar jie kontrabanda gabena daug visokių daiktų iš Lenkijos Lietuvon ir iš Lietuvos į Lenkiją. Daugiausia iš Lenkijos į Lietuvą pervežama lenkiška druska, kerosinas ir audeklai; iš Lietuvos į Lenkiją suriai, sviestas, cukrus ir tabakas. Kontrabandai sąlygos neblogos, žmonės eidami savo laukus apdirbti abejose demarklinijos pusėse, ganydami gyvulius abejose demarklinijos pusėse, lengvai gali kontrabandą vesti iš abiejų pusių, nes jie turi leidimus keltis per demarkliniją savo laukus dirbti abejose demarklinijos pusėse, sargybiniai į juos žiuri kaipo į vietinius.

Abelnai, mano įspudžiai pavergtoj Lietuvoj labai slėgianti. Galėčiau tau Vladai, daug smulkmenų papasakot, bet juk tu smulkmenas nerašysi, be smulkaus aprašymo, kiekvienas gali įsivaizdinti kaip musų pavergti broliai ir seserys lietuviai gyvena lenkų vergijoj. Jie pamiršti visų, Lietuva jųjų likimu mažai rupinasi, mes, Amerikos lietuviai, dar mažiau rupinames, o pavergtieji lietuviai, gyvendami skurde ir neištęsėdami pinigų savo kulturinių įstaigų išlaikymui, kas metą netenka daugelio jų, o naujų steigimui nėra turto. Inteligentų, mokytojų mažai yra, bet užtektų jų, jeigu jie visi veiktų.

NUTAUTĖJIMO PAVOJUS

Pavergtos rytų Lietuvos lietuviams nutautėjimo pavojus žiuri į akis. Sistematingai vedamas lenkų lietuvių nutautinimo veikimas per valdiškas mokyklas ir kitokias administracijos įstaigas jau rodo rezultatus. Lietuvių priaugamas jaunimas jau linksta lenkų pusėn, pamėgdžioja lenkų kalbą ir kulturą, daug yra lietuvių, kurie pataikauja lenkams, vieni del duonos kasnelio dirba lenkams, kiti del karjieros, o treti kaipo lenkų įtakos paveikti.

Lenkų kolonizacija rytų Lietuvoje sudaro didžiausią pavojų. Išperkamos lietuviškos žemės Lenkijos valdžios pinigais ir jose įsodinami atgabenti poznaniečiai ir galicijonai — lenkai. Daugiamas lenkų skaičius rytų Lietuvoj sudaro lietuviams tautiniu, politiniu ir kulturiniu atžvilgiu didelį pavojų. Su Lenkijos valdžios ir vietinės lenkų administracijos pagelba, lenkai bando perimti rytų Lietuvos pramonę ir žemę į savo rankas.

O ką-gi nepriklausomos Lietuvos ir Amerikos lietuviai daro, kad sustabdžius lenkų kolonizaciją rytų Lietuvoj? Kiek lietuviai išpirko bankrutuojamų žemių ir namų bei pramonės įstaigų rytų Lietuvoj? Galima sakyti, kad labai mažai. Vilniuje, tiesa, keletas namų ir pramonės įstaigų perėjo į lietuvių rankas, bet ar ilgai bus jų valdomi? Šitokiam kovos fronte gludi lenkų, arba, musų tvirtovės. Jei lietuviai galėtų išpirkti bankrutuojamus dvarus, licitavojamus mažus ukius, miestuose namus ir pramonę, tai jiems lenkų pavojus, kol jie butų to krašto turtų savininkais, nebutų tokis didelis. Lenkų persekiojimas nebutų tokis baisus ir efektingas, dabar gi viskas yra priešingai: lietuviai silpnėja ekonomiškai, taktiškai ir kulturiškai, o lenkai tvirtėja, nes remiami Lenkijos valstybės kapitalu.

Tokį įspudį gavau rytų Lietuvoje. Ir del to pasakau, kad Amerikos ir nepriklausomos Lietuvos visuomenė privalo kreipti domę į pavergtos Lietuvos gyvenimą, jeigu nori atvaduoti tą kraštą ir sostinę Vilnių.

Lietuvaitė Keliauja Aplink Pasaulį

Vilkaviškio apskrityje, Gižų valsčiuje, Šilkalnio kaime, gyveno Marija Antanavičiutė. Kaip daugelis anuo laiku Lietuvos gyventojų, taip ir Antanavičiutė sumanė laimės ieškoti ir 1927 metais ji išvažiavo į Braziliją. Tačiau čia radusi tuos pačius vargus, kaip ir visur, nusivylė, tariama, Brazilijos laime, ir sumanė sau laimės ieškoti plačiame pasaulyje.

1930 metais Antanavičiutė iš Brazilijos išsileido į didelę kelionę apie pasaulį. Nuo tada ligi šiol ji apkeliav Braziliją, Uragvajų, Čilę, Boliviją, Peru, Kolumbiją, Ekvadorą, Venezuelą, Salas; Trinidadą, Martiniką, Koloną, ir toliau, Panamą, Kostariko, Nikaragua, Sansalvadorą, Gvatemalą, Hondorasą, Meksiką, Portugaliją, Ispaniją, Prancuziją, Belgiją, Latviją, Estiją, Suomiją ir dabar vieši savo gimtoje šalyje Lietuvoje

Su savimi pasaulinė keliauninkė nešasi parašų knygą, kurioje pasirašę Ekvadoro prezidentas, Panamos prezidentas, Čilės prezidentas, Bolivijos "Junta Militar" vadas ir kiti. Ekvadoro prezidentas Antanavičiutę ir jos asmenyje Lietuvą, kuriai reiškia didžiausios simpatijos, labai nuoširdžiai priėmė ir drauge nusifotografavo. Belgijos karalius Antanavičiutės kelionei paaukojo net 400 frankų.

Antanavičiutei keliaujant teko pergyventi sunkių valandų ir pavojų. Ją pereidama iš Argentinos į Čilę užpuolę plėšikai, bet ji vieną plėšikų nušovė, o kitus du sužeidė ir pristatė Čilės karo valdžiai, kuri plėšikus sušaudė. Pragyvenimą Antanavičiutė užsidirbusi savo prakalbomis, gatvėse, aikštėse, kino teatruose ir t.t. ir taip pat pardavinėdama savo atvaizdus. Ji pati sako, kad medžiagiškai galėjusi lengvai verstis, nes visur ir visų buvo remiama ir užjaučiama.

Dabar Antanavičiutė irgi norėtų dar toliau keliauti, tačiau pačiai pradžiai jai truksta pinigų. Norėdama jų gauti, keliauninkė sutinka parduoti parašų knygą

Tai jau ne pirma lietuvaitė, kuri keliauja aplink pasaulį. Tačiau Antanavičiutė iš jų visų apėjo daugiausiai ir turėjo daugiausiai nuotikių. Iš vyrų jau gal koks desetkas keliauja aplink pasaulį.

—o—

Musų Gyventojų Skaitlius Mažėja

Pagal informacijų per Dr. P. K. Whelpton iš Scripps Foundations for Population Research įteiktų nesenai Science Service, musų tauta įgijo tik apie 800,000 gyventojų per 1932 m., sulyginus su 1,200,000 įgytus 1930 m., ir 2,100,000 1923 m. Per patį laiką buvo aktualis sumažėjimas skaitliuje gyventojų miestuose net iš 400,000. Kiekvienais metais nnuo 1920 m. iki 1929 m. buvo maža permaina skaitliuje.

Dr. Whelpton šitaip paaiškina padėjimą — "galima sakyti, jog 1923 m. žymus nupuolimas miestų gyventojų skaitliuje buvo todel, jog besididinimas pačių Suv. Valstijų mažėjo, ir kad pasirodė gana svarbus padidėjimas ukių gyventojų skaitliuje. Gimimai mažėja kuomet mirimai didėja, ir daug daugiau žmonių apleidžia šią šalį negu imigrantų atvažiuoja. Pasekmės tų visų, yra, jog tauta įgijo vos tik 800,000 naujų gyventojų per 1932 m.

Pačiu laiku, ukių gyventojų skaitlius kuris padidėjo net 1,450,000 nuo 1920 m. iki sausio 1 d., 1930 m., padidėjo net 1,000,000 vientik 1932 m. sulig raporto iš žemdirbystės departamento. Bet suprantama, jog ukės daugiausia traukia gyventojų iš miestų.

Negalime pranešti ar miestų gyventojų skaitlius vėl didės kuomet dabartinės depresija užsibaigs. Su gimimo ratos nupuolimu ir mirties ratos augimu, galime sakyti kad gyventojų skaitliaus milžiniškas augimas yra praeities dalykas. Ir jeigu imigracijos suvaržymai nebus palengvinti tai Suv. Valstijos daugiau neįgis po 1,000,000 gyventojų į vienus metus. — FLIS.

SVEIKATOS SKYRIUS

Šį skyrių tvarko ir prižiuri
AMERIKOS LIETUVIŲ DAKTARŲ DRAUGIJA
Rašo Dr. G. I. Bložis, dentistas, Chicago, Ill.

GYDYTOJO KABINETE

Onytė sėdi gydytojo laukiamąjam kambary ir skubiai varto knygos lakštus, lyg ko tai nepaprasto ieškodama. Tas greitas darbas tai vis laiko praleidimui. Štai, ir daktaras kviečia Onytę į egzaminacijos kambarį. Pavartęs savo knygutę, daktaras atsigrįžęs į Onytę sako:

— Tai jau ketvirtas kartas ponia pas mane lankais.

— Taip, — atsako Onutė.

Atlikęs eilę egzaminacijų butent: kraujo spaudimą, urinalysis ir sunkumo, daktaras pastebėjo, kad ponia Negalienė sveria daugiau, negu turėtų sverti.

— Turbut, perdaug valgote, kitaip sakant, neprisilaikote mano duota maista sąrašo.

Onytė atsakė, kad ji labai atsargiai prisilaiko įsakyto maisto.

Daktaras išsitraukė sąrašą, peržvelgė akimis ir atsisukęs į Onytę tarė:

— Negalimas daiktas, ponia valgai daugiau negu jums įsakyta.

— Visai ne, — piktai atsakė Onytė. — Tik tiek, ponas gydytojai, kai kad sueinam kortomis lošti, gaunu skanaus pajo, šaltos košės arba kukių-pyragaičių su arbata ar kava, tai ir viskas.

Daktaras nusijuokė ir paklausė Onytės: — Kodel suminėtų dalykų tamsta nelaikai maistu?

Onytė tik nusišypsojo ir nieko neatsakė į daktaro klausimą.

Dar kartą daktaras akimis Onytę nuo kojų iki galvos pervedęs rimtai arė:

— Ponia Negalienė, yra jusų didelė dabar užduotis, nes keturių mėnesių kudikio formuojasi kaulai ir dantų — pieninių dantų karunos. Taigi tame momente labai svarbu yra prižiurėti maistą, kad jis užtektinai turėtų mineralų, ypatingai kalkių ir fosforo (calciumlime ir phosphorus). Nes kuomet duosi prastą formavimosi pradžią, nėra abejonės, kad dantys nespėję išlįsti iš po smegenų tuojau išpus. Taipgi, reikia nepamiršti karts nuo karto pasikaitinti ant saulės.

— Taip, ponas daktare, aš kas dien tai darau; visiškai nusirengus atsiguliu ant porčių po langais.

— Prie atviro lango? — paklausė daktaras.

— O ne, langas buna uždarytas, bet aš per stiklą gaunu užtektinai saulės, nes langai labai dideli.

Daktaras pastebėjo, kad per stiklą saulės spinduliai neturi vertės, nes stiklas iškošia spindulius. Negalint gauti saulės spindulių, reikia vartoti cod liver oil.

Ponia Negalienė kantriai klausėsi.

— Kas link valgio, tai aš ponas gydytojau, labai atsargi: pasirenku sulyg tamstos nurodymo, kartais net mano vyras iš to juokus krečia.

— Ar nežinai lietuviško priežodžio — atsakė daktaras: "Kas rėk, tegu rėk, o mudu, boba, važiokim". Tat ir čia: vyras tegul juokiasi, o jųs darykite ką gydytojas sako. Beje ar buvai pas dantų gydytoją?

Onytė pasisakė, kad jau seniai jai baigė dantis taisyti. Vienok, sako, dar nueisiu, kad pažiurėtų: kartą į mėnesį del atsargumo.

Daktaras pagyrė Onytės atsargumą ir Onytė išsiskubino namo.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Lietuvoje Kyla Didesnis Susirupinimas Išeivija

Prieš keletą metų Lietuvoje musų išeiviais mažai kas rupinosi. Budavo atsitikimų, kad grįžusieji į Lietuvą išeiviai čia nusivildavo ir su blogiausiais įspudžiais vėl grįždavo į savo naująją tėvynę. Nevienas jų ir pripasakodavo įvairiausių dalykų apie Lietuvą, tas žinoma pačiai Lietuvai į gerą neišeidavo.

Dabar jau visai kas kita. Keliose vietose veikia musų išeivijai sutikti ir priimti punktai, kurie duoda įvairiausių patarimų, kaip galima Lietuvoje įsikurti ir parsivežtą kapitalą sunaudoti. Didesniems saitams tarp išeivijos ir tėvynės palaikyti, jau treji metai Kaune veikia užsienio lietuviams remti draugiją. Ši draugija išsiplėtė visame krašte. Jos nariais dabar yra žymųs visuomenės veikėjai ir įvairių sričių specialistai.

Per savo trumpą veikimą, draugija remia badaujančius Pietų Amerikos lietuvius, kuriems šiemet ji surinko ir pasiuntė 20.000 litų. Be to, ši draugija kelia reikalą ieškoti musų išeivijai tinkamų gyvenimo sąlygų, kad jie aklai neklaidžiotų po pasaulį. Geresnėmis sąlygomis, draugija randa tik planingą gerai apgalvotą kolonizaciją. Tai yra neprivačių bendrovių reikalas, kurios musų žmones jau ne kartą yra skaudžiai apvylusios. Tai yra reikalas visos visuomenės drauge su vyriausybe.

Tinkamas lietuvių išeivijai kolonizuoti žemes dabar draugija ieško. Ji taip pat tiki, kad netrukus bus galima jų įsigyti. Draugija mano, kad Pietų Amerikoje butų galima įsigyti žemės ir daugelis Argentinos, Brazilijos, Uragvajaus ir kitų kraštų lietuvių laukia šia prasme paramos. Tačiau be planingo darbo, be atsakingų žmonių ir be pinigų nieko negalima padaryti.

Šio tikslo siekdama, užsienio lietuviams remti draugija yra nutarusi pirmiausiai suorganizuoti keliasdešimts tukstančių narių rėmėjų, kurie savo nario mokesčiais galėtų šiam svarbiam darbe dalyvauti. Tikimąsi, kad šitas draugijos sumanymas ras Lietuvos visuomenėje tinkamo atgarsio ir konkrečių darbų.

Rupindamąsi į Lietuvą grįžtančiais ir ilgus metus užsienyje gyvenančiais lietuviais, Lietuvos visuomenė su atitinkamų organizacijų pagelba, yra įsteigusi patarimų biurą, kuris teikia visokius patarimus grįžusiems lietuviams ir norintiems savo tėvynėje apsigyventi. — **Tsb.**

Ko Reikalauja Klaipėdos Krašto Ukininkai

Klaipėdos krašto, nežiurint, kad jis valdomas autonomiškais įstatymais, dar yra daug užsilikusių nenormalumų. Toki nenormalumai, ypač labai atjaučiami tų lietuvių ukininkų, kuriems rupi krašto gerovė ir jo gera ateitis. Supantam, kad toki nenormalumai negali rupėti Klaipėdos krašto nežymiai vokietininkų dalelei, kuri tikisi, kad Klaipėdos kraštas dar sugrįš Vokietijai. Tačiau tos jų viltys kas kart vis labiau nyksta ir pagaliau jie patys jomis pradeda nebetikėti.

Neseniai Klaipėdoje buvo susirinkę to krašto ukininkai lietuviai. Jie vienbalsiai reikalavo, kad krašto direktorija kaip galint greičiau sutvarkytų krašto draudimo įstaigą. Ukininkams esamasis draudimas yra nepakeliamas. Jeigu nemanoma jį greitai pertvarkyti, tai turėtų buti sumažinti mokesčiai.

Taip pat ukininkai reikalavo, kad direktorija ir kitos įstaigos nieku budu neskirtų valdininkų ligi gyvos galvos. Valdininkai turi buti priimami tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir kitose Lietuvos dalyse.

Svarstydami savo ekonomijos klausimus, ukininkai pageidavo, kad Lietuvos Pieno Centras steig tų pieninę Šilutės ir Pagėgių apskrityse. Mat tų apskričių ukininkų padėtis paskutiniu laiku labai sunkėjo, nes jų ukio gaminiai tiesioginiu keliu į Vokietiją jau nebegali patekti. Tose apskrityse veikusios privatiškos pieninės visai sustojo ir ukininkai, kurie versdavosi pieninkyste, neturi kur pieno produktų padėti.

Pasipiktinę paskutiniais Klaipėdos krašto vokietininkų darbais, ukininkai reikalavo, kad direktorija nelaukdama atleistų visus tuos valsčių viršaičius ir seniunus, kurie priklausė priešvalstybinėms vokietininkų partijoms. Mat toki savivaldybių tarnautojai dabar dar irgi drįsta terorizuoti ramius krašto gyventojus, ypač lietuvius

Čia buvo centralinis ukininkų suvažiavimas. Matome jo nutarimus. Tokių suvažiavimų dabar Klaipėdos krašte yra visa eile. Didesniuose miestuose ir valsčiuose beveik kasdien renkasi lietuviai ukininkai ir reikalauja, kad autonominė Klaipėdos krašto direktorija darytų visus žygius, kurie stengtų apsaugoti Klaipėdos krašto ukininkų reikalus. — **Tsb.**

Pavardžių ir Vietovardžių Atlietuvinimo Darbai

Ilgus šimtmečius Lietuvą valdydami rusai ir lenkai, surusino ir aplenkino netik Lietuvos bajoriją, bet ir dalį kaimiečių. Drauge jie aplenkintiems žmonėms prikergė ir svetimtautiškas pavardes. Taip pat iškraipė ir vietovardžių pavadinimus.

Ateinančiais metais visiems Lietuvos gyventojams bus išduoti nauji pasai. Tuo pačiu žygiu manoma sutvarkyti ir pavardes, bei vietovardžius. Tam tikslui Lietuvoje jau yra sudaryta komisija, į kurią įeina mokslo, valdžios ir visuomenės atstovai. Tam tikri specialistai jau važinėja įvairiuose Lietuvos kraštuose ir tikrina pavardes, bei surašinėja vietovardžius. Šiame darbe jiems padeda valsčių savivaldybės ir kaimų seniunai. Visos Lietuvos valsčiuose surašytų pavardžių yra apie 200.000. Vietovardžių viename valsčiuje surenkama vidutiniškai apie 250.

Kai ši medžiaga bus sutvarkyta, bus išleistas pavardžių žodynas, kuriame bus sužymėtos visos lietuviškos pavardės, ir pažymėta, kiek kurios pavardės šeimų yra Lietuvoje. Taip pat manoma išleisti alfabetinį miestų, miestelių ir bažnytkaimių žodyną ir paskui ištisą visų surašytųjų vietovardžių žodyną paeiliui apskritimis ir valsčiais.

Kaip Manoma Pertvarkyti Socialinę Globą Lietuvoje

Lietuvoje varge atsidurusiems žmonėms padėti yra keletas labdarybės draugijų. Šios draugijos savo veikimui lėšų gauna iš visuomenės ir valdžios. Vargšais rupinasi ir pati valstybė. Prie vidaus reikalų ministerijos yra sudaryta net atitinkama socialinio draudimo valdyba. Dabar manoma tą socialinį vargdienių šelpimą pertvarkyti. Netrukus bus išleistas naujas įstatymas, kuris tvarkys visą socialinį gyvenimą.

Valdžia globą teiks, nežinomos kilmės, neišaiškintos pilietybės žmonėms, vaikams ligi 17 metų amžiaus, psichiniai nesveikiems, susirgusiems raupsais, pasiutusių gyvulių aprietiems, susirgusiems maru, cholera, raupais, dėmėtąja šiltine, vidurių šiltine, atokritine šiltine ir kruvinąja. Taip pat bus šelpiami nukentėję nuo gaivalinių nelaimių. Be to, bus šelpiami ir Lietuvos piliečiai, kurie svetimuose kraštuose atsidurę dideliame varge.

Be valdžios, vargšus šelps ir miestų bei valsčių savivaldybės. Jos globos negalinčius dirbti del senatvės ir invalidiškumo, kuriems globa kitu budu yra nenumatyta, ligonius, nėščias ir gimdyves, džiova sergančius ir venerinėmis ligomis užsikrėtusius.

Pašalpa bus teikiama pinigais ir natura, atiduodant į prieglaudas, ligonines, darbo namus, sanatorijas ir t.t. ir atiduodant globoti į šeimas. Labdaringos organizacijos arba atskiri asmenys, kurie pašalpos reikalinga išlaikyti, gaus tam tikrą atlyginimą iš valdžios ir savivaldybių. Į kudikių gelbėjimo lopšelius bus priimami netik pamestinukai kudikiai, bet ir tie, kuriuos nepasiturintieji tėvai nepajėgs išlaikyti. Taip pat prieglaudose bus laikomi grynai našlaičiai vaikai ir nepasiturinčių tėvų arba tų tėvų vaikai, jeigu teismas pripažins, kad jie netikusiai savo vaikus auklėja, arba išnaudoja žalingiems tikslams. Iš prieglaudų bus išleidžiami tada, kai galės savystoviai dirbti ir bus darbu aprupinti. Gabesnieji bus mokomi atitinkamose mokyklose.

Lietuvos visuomenė jau kuris laikas, kai protestuodavo prieš elgetavimą. Iš tiesų, elgetavimas Lietuvoje dar yra gana paplitęs. Naujai pertvarkant soocialinę globą, elgetavimą manoma uždrausti. O pačius elgetas, kurie nepajėgs jokio darbo dirbti, atiduos į atitinkamą globos įstaigą. — **Tsb.**

Lietuvio Projektas Išgelbėti Caro Dukterį

Didžiojo karo metu daug lietuvių pabėgelių turėjo palikti savo sodybas ir dangintis į Rusiją. Per kurį laiką, tų pabėgėlių susidarė gana daug ir jų buklė buvo labai sunki. Jiems šelpti buvo sudaryti tam tikri komitetai. Tų komitetų dėka, nevienas šiandien šiltoje vietoje šėdintis lietuvis išėjo aukštus mokslus, ne vienas šiaip žmogus tapo sušelptas ir galėjo šiaip taip prasiverst didžiojo karo audroms siaučiant.

Tačiau retai kuris šelptasis žino Rusijos caro Nikalojaus dukters Tatjanos vardą. Ši caraitė globoje visus pabėgėlius ir jos vardu veikė pabėgėlių šelpimo komitetas, kuris išleisdavo milijonus rublių. Tatjanos komitetas tarp kitų šelpė ir lietuvius pabėgėlius. Jis buvo garsus visoje Rusijoje. To komiteto vicepirmininku buvo musų tautietis buvęs Lietuvos finansų ministeris Martynas Yčas. Jis pasakoja įdomių dalykų iš tų laikų, kada jam teko dirbti drauge pabėgėlių šelpimo darbą su Tatjana:

— Kai caras tapo nuverstas, mes susirupinome Tatjanos bukle. Ypatingai mums rupėjo milijonai pabėgėlių, kurie neteko pašalpų, ir galima sakyti, pragyvenimo šaltinio. Ką daryti? Aš įnešiau tokį proektą: išvogti Tatjaną ir per Japoniją nugabenti ją Amerikon. Amerikiečiai tuomet turėjo pinigų ir mes per mitingus su Tatjanos pabelba butumem savo tikslo pasiekę.

— Kokiu gi budu tamsta butum Tatjaną išvogęs?

— Su Kerenskiu aš gerai sugyvenau. Tad nuėjau pas jį gauti leidimo aplankyti caro šeimos. Gavau. Carienė tuomet sirgo, o caras buvo kaž kuo labai užimtas. Tačiau mus mielai priėmė. Aš pasakiau savo projektą. Visų mes negalim, sakau, išgelbėti, bet Tatjaną tikrai išgelbėsim. Pasiruoškit. Tačiau ji atsisakė. Kaip bus su mano tėvais, taip tegul buna ir su manim. Nebėgsiu.

— Gaila buvo jos, bet ką-gi padarysi. Užsiliejo jura, nušlavė kas jai kelyje pasitaikė ir tiek.

— Kaip atrodė caro rumai ir visa šeima?

— Visai paprastai, kaip man dar mažam kartą brolis parodė caro rumus ir istoriškąją Aleksandro III lovą, paklodės paprastos... Tyčia, maniau apgaudinėja. Juk aš vaizdavausi, kad caras turi gulėti butinai auksinėje lovoje.

Tas nuostabus ir vienintėlis lietuvis, kuriam likimo buvo lemta gerai pažinti carą ir kitus priešKarinės Rusijos aukštus asmenis, šiandien rašo iš tų laikų atsiminimų knygą. Nereikia nei sakyti, kad tie atsiminimai bus įdomesni, už įdomiausius romanus.

Visa Lietuva Smerkia Karžygių Kapų Išniekintojus

Klaipėdos krašto naciški priešvalstybiniai gaivalai liedami savo pagiežą, priėjo net prie tokių biaurių darbų, didžiai smerktinų, reikalaujančių didelių bausmių. Tokiais jų smerktinais darbais yra ir žuvusių del Klaipėdos atvadavimo kapo ir paminklo išniekinimas. Šiandien jau tų biaurių darbų dalyviai yra surasti. Jie yra priešvalstybinės uždarytos Klaipėdos krašto vokietininkų partijos nariai. Tai Salius Finkbeiner, Edmund ir Mikoleit Beinhard, abu iš Klaipėdos miesto.

Prieš juos ir jų darbus griežčiausiai protestuoja visa Lietuva. Ne vienoje vietoje įvyko gausus visuomenės susirinkimai, kurie jų niekšingus darbus kuo griežčiausiai pasmerkė ir reikalavo aštrių bausmių. Didžiausias protesto susirinkimas buvo pačioje Klaipėdoje. Ten susirinko milžiniška žmonių minia ir išklausiusi objektingo pranešimo apie karžygių kapų išniekinimą, priėmė plačią rezoliuciją. Joje sakoma, kad Klaipėdos krašto lietuvių visuomenė griežčiausiai protestuoja prieš musų karžygių, žuvusių del Klaipėdos krašto laisvės, kapų išniekinimą. Tiktai niekšai galėjo sudrumsti žuvusiųjų ramybę. Tik šventvagiškas darbas pirštu prikišamai parodo, kad ta tėvynės išdavimo ir žmogžudysčių dvasia, kurią skatino dabar jau uždarytos priešvalstybinės partijos, dar nėra iš šaknų išrauta, iš musų lietuviškojo Klaipėdos krašto. Akivaizdoje to, Klaipėdos krašto lietuvių visuomenė kuo griežčiausiai smerkia niekšišką darbą, nukreiptą prieš žuvusius musų karžygius ir reikalauja piktadariams aukščiausios bausmės. Paskutinį kartą įspėja niekšus liautis su savo pragaištingais darbais. Lietuvių visuomenės kantrybė akivaizdoje vis pasikartojančių šlykščių provakacijų išsemta. Ji nebepakęs tolesnių provakacijų. Te įsidėmi tai rimtai nakties piktadariai ir jų tiesioginiai ar netiesioginiai kurstytojai. Lietuvių visuomenė iškilmingai prisiekė išniekintų žuvusiųjų karžygių vardu vykdyti iki galutinio laimėjimo jų pradėtą kilnų darbą. Jokios provakacijos jos neatbaidys, o tik dar labiau užgrudins jos pasiryžimą ir valią.

Šią rezoliuciją Klaipėdos krašto lietuvių visuomenė įteikė gubernatoriui dr. Navakui, krašto direktorijos pirmininkui M. Reizgiui ir Klaipėdos miesto vyriausiąjam burmistrui Simonaičiui, prašydama, kad šie vyrai su šaknimis išrautų iš Lietuvos pajurio tą niekšybių dvasią, kuri iš svetur nešama į musų ramų kraštą. — **Tsb.**

Įvairios Žinios

— Kaip žinom, pereitais metais Lietuvos vyriausybės pastangomis, buvo iš Sovietų Rusijos kalėjimų išlaisvinta lietuvių kunigų. Tarp jų buvo ir vyskupas Teofilius Matulionis. Jis daugiau, kaip metus gyvenęs Lietuvoje, jau žino lietuvių gyvenimą. Dabar jisai nori pažinti ir Amerikos lietuvių gyvenimą. Jų organizacijų kviečiamas, vyskupas Matulionis rugsėjo 24 dieną išvažiavo iš Lietuvos į Šiaurės Ameriką. Ten jis mano pabuti ilgesnį laiką.

— Klaipėdos karžygių kapų išniekintojų tardymas vedamas visu stropumu. Netrukus manoma jį baigti. Šių gaivalų byla jau perduota Lietuvos apeliacinių rumų prokuraturai. Galimas daiktas, kad ji bus svarstoma su kitomis Klaipėdos krašto nacių bylomis. Tų bylų nagrinėjimas Lietuvos teismuose prasidės šių metų pabaigoje.

— Klaipėdos apskrityje, Stančių kaime šiomis dienomis ukininkas Kapustas valė vienuolikos metrų gilumo šulinį. Ta proga, jis sumanė šulinį pagilinti. Jo bernas su kaimynu Jakužaičiu traukė išvalyto dugno žemes. Baigiant darbą juodu pastebėjo, kad bernas Auguturas sukniubo. Ukininkai pamanė, kad jį žeme užgriuvo. Jakužaitis virve nusileido į dugną suteikti pagelbos, tačiau ir jis dugne sukniubo. Likęs vienas ukininkas bėgo pas kaimynus pagelbos ieškoti. Tuojau paskambino Klaipėdos gaisrininkams, kurie iš Klaipėdos atsigabeno dujokaukes. Gaisrininkas abu nelaimingusius ištraukė dar su mažais gyvybės požymiais, tačiau jų atgaivinti jau nebepavyko. Gydytojas nustatė, kad jie abu nusinuodijo požeminėmis dujomis. Jakužaitis buvo susipratęs lietuvis ukininkas, dar prieš karą uoliai dalyvavo lietuviškose jaunimo organizacijose.

— Lietuvos žemės ukio rumai yra nutarę dar šiais metais savo lėšomis užsodinti 45 pavyzdingus propagandinius sodus. Jie bus sodinami pas ukininkus ir naujakurius, kurie pokariniu laiku išsiskirstė į vienkiemius ir verčiasi tik žemės ukiu, turėdami nedaugiau, kaip 20 hektarų. Pernai tokių sodų visoje Lietuvoje buvo užsodinti 36.

— Šveicarijoje prasidėjusiame mažumų kongrese, Vilniaus krašto ir rytprusių lietuvius atstovavo žymus lietuvių rašytojas filosofas dr. Vydunas. Jis pasakė kalbą, apibudindamas jo atstovaujamų kraštų sunkią lietuvių buklę po Vokietijos ir Lenkijos letenomis.

— Lietuvos futbolo klasė šiais metais ypatingai aukštai pakilo. Buvusiose keliose tarptautinėse rungtynėse Lietuva išėjo laimėtoja. Rugsėjo 9 dieną buvo tarptautinės rungtynės Rygoje. Čia lietuviai nugalėjo latvius žymia jėgų persvara. Rungtynės baigėsi 3:1 lietuvių naudai.

— Artinantis žiemai, vėl paaštrėjo Lietuvoje nedarbo klausimas. Atitinkamos Lietuvos įstaigos tuo klausimu jau susirupino. Jos apsvarstė priemones, ir lėšas suorganizuoti viešiesiems darbams.

NUMUŠTOS KAINOS ANT Pasauly Žymiausių Rušių GĖRALŲ

Balto Ženklo
Bacardi Romas
Paprastai $4.25 $2.99 veik kvorta
AUKSINIO ŽENKLO
Paprastai $4.60 ..... $3.19

Gerai Žinomas Konjakas
3 Star Hennessey
Paprastai $4.60 $3.75 veik kvorta
PUSĖ BONKOS
Paprastai $2.40 ..... $1.98

John Jamieson
Dublin Airių DEGTINĖ
Paprastai $4.50 $3.69 veik kvorta

Dar Nebuvo Tokios Žemos Kainos Už Skotišką Degtinę
HAIG AND HAIG
JOHNNY WALKER
RAUDONOJO ŽENKLO
WHITE HORSE
BLACK AND WHITE
Teacher's Highland Cream
HOUSE OF LORDS
$3.49 Pilno Dydžio Paprastai $4.50 iki $5.

Pusbonkės, Paprastai $2.35 iki $2.65
Johnny Walker, Haig & Haig, White Horse and Teacher's Highland Cream $1.89

$3.75 17 Metų Senumo U. S. Bonded Degtinė, puskvortė $2.85
$2.00 Martini & Rossi Vermouth, Veik Kvorta $1.55
$2.65 Hiram Walker Bonded Canadian Club, puskvortė $1.85
$2.75 G. & W. 100 Proof Ruginė Degtinė, puskvortė $1.99
5 Metų Port, Sherry, Muscatel, Tokay, ir t.t. vynas, didelė bonka 49c

Kadugių Degtinė (GIN) Už Žemą Kainą 55c PUSKVORTĖ,

Blackstone, Crab Orchard, Tom Hardy ir kitos žymiausios rušys už pigiausias kainas šiame mieste.

Tel. 3-0250 Pristatom UŽDYKĄ

DEGTINĖ Už Žemą Kainą 49c PUSKVORTĖ

NORE'S LIQUOR STORE
159 Water Gatvės — Užtektinai Vietos Pastatyt Karą

Arėjas Vitkauskas

SAVANORIAI

(Iš 1919 — 1921 metų).

Lauke vėjas pustė sniegą, švilpdamas pastogėse, daužydamas langines, pro kurių tik plyšius matėsi pirkčioje drebanti šakalio šviesa, o šakalys šnypšdamas leido kamuolius dumų, ir silpnai apšvietė žemą, prirukusią trobą, kartais valandikei visiškai užtemdydamas ją.

Ant plataus suolo sėdėjo susimąstęs, akis į žemę įdureęs, jaunas geltonplaukis vaikinas, ir nekantriai plėšė šipuliukus nuo atsilupusios suolo lentos. Jis kaž ką galvojo ir nekantravo, net negirdėjo senos tylios šnektos, kuri apie pečių ruošėsi, vis vadindama sunų vakarieniaut. Jaunuolio akys žibėjo. Užpečkyje ant sukrypusios lovos su išlindusiais šiaudais sėdėjo rudais kailiniais apsisupęs tėvas ir pypkę rukė.

Juodas katinas, retkarčiais pasitampydamas, knarkė ant atšalusio pečiaus. Kaž kokia skaudi tyla viešpatavo troboje, tik girdėjosi sniego pustymas palangėse. Tvaikus pirkčios oras neleido laisvai kvėpuoti ir sunkiai slėgė krutinę.

Na, Jonai, eisime vakarieniauti! pirmas prabilo tėvas atsistojęs ir, padėjęs išrukytą pypkę ant priepečkio, priėjo prie stalo ir persižegnojęs pasitraukė prie savęs dubinėlį.

Nenoriu; trumpai atkirto vaikinas ir dar labiau ėmė lupinėti atplyšusias suolo lentas.

Motina, nieko nesakydama, prisėdo prie stalo ir tyliai pylėsi į dubinėlį sriubą. Bet ši vakarą abiem nesivalgė, jie buvo susirupinę sunumi Jonu, kurs nei iš šio nei iš to, užsigeidė eiti Kaunan ir stoti į kaž kokią lietuvių kariuomenę. Niekaip jiedu negalėjo įsivaizduoti lietuvių kariuomenės, jiems išrodė; jog tai tokie pat "miatiežninkai", apie kurias dar kalbėdavo senieji žmonės. Mat, vakar Jonas buvo miestely turguje, ten susitiko su to paties kaimo gimnazininku Pranu, kuris jį ir dar kitus prikalbinėjo eiti Kaunan, pats apsiimdamas kelią išvesti ir visur, ką tik reikės, surasti. Ir Jonas užsimetė eiti į Kauną ir jokie tėvų atkalbinėjimai negelbėjo.

Eisiąs ir gana! — Jie negalėjo įsileisti galvon, kad jų Jonas, tik vienas namie teišlikęs, eitų, Kaunan. Ir ar dar pasieksi Kauną, Jog ką gali žinoti, ką sutiksi kelyje! Raudonieji sugriebę nušaus kaip jiems priešingą ir gana. Ir kas namie liktų?... Juk Povilas iš pat pradžios paimtas kariuomenėn ir apie jį ikišiol dar nieko nebuvo žinoma; gal galvelę kur svetimoj šalyj paguldė.

Šį vakarą Jonas nuo kaimyno parėjęs galutinai pasakė, jog jie ryt iš anksto ryto važiuosią: jis, gimnazininkas Pranas, kaimynų Baltruno ir Stasiulio sunys Petras ir Juozas iš to paties kaimo ir Bareikos Antanas iš kito kaimo. Tėvas, matydamas neperkalbėsiąs sunaus, pamojo ranka ir tik pasakęs:

Žinokis, tik neprašyk pagalbos kai suims ir įgrųs kalėjiman arba sušaudymui ves! — daugiau nė žodžio nebesakydamas, padėjęs šaukštą, nuėjo lovon. Motina taip pat nebenorėjo valgyti, taigi atsistojus nuo stalo, kraustė dubinius ant lentynos. Jai nesisekė, nes iš nerimasčio dubinėliai iš rankų slydo ir ko jų nesudaužė.

Tėvas, aukštelninkas lovoje gulėdamas, pypkę žindo ir dumų kamuolius leido, tur but norėdamas dumais dvasios neramumą nutildyti. Jam už vienintėlį išlikusį sunų Joną daugiau širdį skaudėjo, negu Povilą karan išleidus; jog Jonas tėvų viltimi senatvėje buvo.

Motina, apsiruošusi su mazginiu, užgesino šakalį ir ėmė taisytis patalą, grabinėdama ant suolo patamsy.

Nejauku troboje pasidarė. Jonas, aplink save apsigraibstęs, atsigulė su visomis drapanomis, pasikišęs rankas po galvą ir vis nenustodamas galvojęs. Sunkios mintys jį kankino. Gailėjo jam tėvelių, kuriuos jis palikti taisėsi, bet kartu kaž koks dar stipresnis už tą gailestį balsas jam tvirtino: Eik, eik greičiau, per daug nemąstyk, jog matai — tėvynė kenčia. Užsidegė jam širdis, kai jis miestely matė, kaip raudonasis, iš kaimyno arklį iškinkęs, atėmė jį ir dar su šautuvo buože žmogutį kaip mušė; tuomet jis suspaudęs kumštis, norėjo jį pulti, bet Pranas nuo to jį sulaikė. O! jis butų raudonąjį sulaužęs!

Ir begalvodamas Jonas įsivaizdino save Lietuvos kareiviu su šautuvu rankose kartu su drąsiu draugų buriu vejąs iš tėvynės neprašytus atėjunus, be pasigailėjimo juos žudydamas.

Staiga jo sunkius galvojimas pertraukė gražųs tėvo žodžiai. — Na, Jonai,tai eini?

Einu! — tvirtai atsakė Jonas ir atsisėdo. — Tai jeigu eiti, tai eiti! — tarė tėvas — kelkis ir taisykis kelionei! Ir apgraibęs degtukus, uždegė šakalį.

Motin, kelkis, — tarė Jonas — vis tiek eina, taigi pataisyk ką nors įsidėti; žiurėk ir marškinius įdėk. O tu Jonai, irgi pasirupink išvažuoti, kol raudonieji pas Klimą dar tebemiega; aš per mišką pavėžysiu.

Tai kalbėdamas, tėvas išėjo kinkytis, o Jonas nusidžiaugęs išbėgo pas Praną. Motina ėmė Joną kelionei ruošti. Į tarbą porą baltinių sudėjo, porą kojinių; neužmiršo ir kieto suriuko įsprausti. Vilnones tulines pirštines čia pat atidėjo. Jau ir Jonas su visa kompanija sugrįžo. Atėjo Pranas, po ilga miline sermėga kaž ką pasikišęs belaikąs, ir Petras su Juozu. Buvo ir Antanas, kurs jau iš vakaro pas Praną atėjo.

Visi turėjo maišelius po pažastėmis. Jonas apsivilko nuplyšusią rudinę, paėmė motinos įduotas pirštines ir maišelį ir linksmas žiurėjo į einantį tėvą, kurs pranešė, kad rogės jau parengtos, ir ėmė pats taisytis. Apsitaisęs apžiurėjo visus ir tarė, kad jau laikas važiuoti.

Jonas prie motinos priėjo ir jos rankas ir veidą išbučiavo.

— Laimingai, laimingai, suneli! — tik ir pratarė motina ir ėmė lydėti išeinančius.

Pranas išsitraukęs iš po skverno trumpą šautuvą, pakišo jį į roges giliai po šiaudais, ir visi tuojau susėdo važiuoti.

Vėjas jau nuščiuvo ir skaistus mėnulis iš už debesių išplaukė ir viską aiškiai balta šviesa nušvietė. Dangus žvaigždėms mirgėjo.

Greitai įvažiavo į mišką. Skarotos pušys miegojo, sniegu apsisupusios, mažos eglikės, iš po sniego kyšodamos, metė skersai vėžių šešėlį. Visi rogėse tylėjo. Niekas nenorėjo gadinti tylos, kuri apgaubė visą mišką. Taip ramu buvo, kad visą kelią nei kiškio nesimatė. Už geros valandos išvažiavo iš miško į lauką. Taip ramu buvo. kad veta ką. Tėvas sustabdė arklį ir visi iš rogių išlipo. Jonas tėvui rankas ir veidą išbučiavo, ir visi nuėjo link netoli matomo kaimo.

Tėvas apsuko roges, dar kartą pažvelgė į nueinančius ir sukirtęs arklį, atgal nuvažiavo.

Musų bėgliai, prisiartinę prie pirmos kaimo trobos, sustojo jos šešėly, o Pranas, išsiėmęs iš po skverno šautuvą, per petį persikabino ir priėjęs prie lango ėmė barškinti.

Po valandėlės troboje ėmė kaž kas kuždėti ir pasigirdo mieguistas balsas.

Pranas buvo viską iš anksto apgalvojęs ir dabar atsiliepė rusiškai:

— Otvoriai tam, dubyna!

Šeimininkas šakalį užsidgė ir, į priemenę išėjęs, duris atsklendė. Pranas vėl rusiškai paklausė:

— Našych tvariščei est v derevne? (ar musų draugų sodžiuj nėra?).

— Ne, tamsta, nėra, nėra; vakar buvo užvažiavę, tuoj už miško į viensėdį nuvažiavo.

— Čort, prokliatyj žmudiak — lyg supykęs išskiedė Pranas per dantis ir rusiškai pašaukė draugus.

Šeimininkas tuoj duris užsisklendė, bijodamas neprašytų vėlubų svečių. Dabar Pranas ir visi linksmi buvo, nes jie drąsiai per kaimą eiti galėjo.

Išėję iš kaimo niekeno nepajusti, pasuko dešinėn į mišką, kur ėjo kelias. Vietos visiems gerai buvo žinomos.

Ir dabar jie traukė į Tytuvėnus, kur, kaip girdėjo, buvo lietuvių ne bolševikų komitetas, jis net padvadas keliaujantiems Kaunan davinėjo.

Miškas tyliai snaudė. Visą laiką reikėjo eiti per gilų sniegą, kur tik vienos vėžės pravažiuotos buvo. Visi sušilo, ir ėmė kojas skaudėti. Valandėliai sustojo pasilsėti. Pranas ant išsikišusio kelmo atsisėdo ir prakaitą iš po kiškinės kepurės šluostydamas, tarė:

— Kažin pas tą viensėdį už miško raudonųjų ar yra, ar ne?

— Kažin — visi pratarė į jį žiurėdami, taip jie juo buvo užsitikėję. Kiek pasilsėję, toliau keliavo. Ėjo geroką valandą. Jau ir miškas baigėsi. Per retus medžius jau matėsi viensėdžio trobesiai. Tai pavojingiausia vieta telikusi.

Išėję pamiškėn, vėl visi sustojo ir pradėjo tartis, kaip pro viensėdį neužmatytiems praeiti. Ar eiti, ar palaukti kol mėnuo nusileis ir tamsiau paliks. Nutarė po du iš karto eiti.

Jonas su Petru išėjo pirmieji. Pranas liepė jiems palaukti už tiltelio pamiškėj, anoj pusėj viensėdžio lauko. Pirmieji drąsiais žingsniais nuėjo. Jau jie laimingai praėjo viensėdį ir ant tiltelio susėdo. Dabar jau Pranui su Juozuo eilė eiti. Ir jie jau baigė praeiti, kaip staiga šunes sulojo.

Visi pasileido bėgti miško link. Ant šunies lojimo iš trobos išbėgo sargybinis ir, pamatęs bėgančius, šovė. Kulka atsikirtus į kietą nupustytą kelią, suzvimbė ore virš pačių bėgančių galvų.

Pranas į griovį atsigulė ir šautuvą ištiesė. Bet Petras jį sulaikė.

— Ko tu čia triukšmą kelsi, geriau bėgkim.

Ir nubėgo pagužomis giliau į mišką.

Sargybinis dar kartą šovė — kulka vėl netoli prašvirkštė, o ant šaudymo iš trobos išbėgo dar kareivių ir ėmė visi vytis ir sustodami šaudyti ir rėkti:

— Stoi, stoi!

— Vyrai, prasiskirkit! — tylomis prašnabždėjo Pranas ir, pabėgęs ir už tankaus krumo prigulęs, šautuvą ištiesė.

— Pokšt! — miške suskambėjo ir vienas raudonasis aukštelninkas atvirto.

Petras, kurs už kitus drąsesnis buvo, greit išmestą šautuvą pagrobė ir ištiesė į kitą bepuolantį. Išsyk du šuviu pokštelėjo ir vėl vienas puolantis atvirto. Dar kelis kartus iššovus raudonieji bėgt ėmė, o musų vaikai, dar kelis šuvius paleidę, paėmė iš antro šautuvą ir pašaukę draugus, kurie visą laiką už krumų lindėjo. Juozas, pribėgęs prie Prano parodė jam kalką, iš kurio kraujas tekėjo. Pranas griebės už kaklo ir ranką sukruvino. Išsiėmęs nosinę skepetaitę, nusišluostė kraują ir įsitikinęs, kad žaizda negili, užrišo ir šaliku apvyniojo, kad nenušaltų.

Ė, išgys! — tarė Pranas ir su draugais nuėjo. Reikėjo greit iš čia nėšintis, kad raudonieji sugrįžę nebesivytų.

Jau aušti pradėjo, kaip jie Tytavėnus atsiekė. Pirmoji troboj paklausė ar nėra raudonųjų, sužinojo, kad jų čia dar ir nebuvę. Visi suėjo pasilsėti. Šeimininkė, sužinojusi, jog tai savanoriai keliauja Kaunan, atnešė pieno puodynę ir valgyti pakvietė.

Visi nusivilko, nusiprausė, o Pranas žaizdą nusimazgojo. Pavalgę ir padėkoję šeimininkei už pusryčius išėjo komitetan padvados gauti.

Čia nežiurint ankstybą laiką, buvo keletą rogių. Susėdę į vienas plačias žemaitiškas roges, dviem arkliais pakinkytas, musų narsuoliai, ištrukę iš raudonųjų nagų, su dviejų šautuvų grobiu, dainuodami išvažiavo Raseinių link.

Pro užšalusius langus žiurėjo mergaitės iš trobelės.

— Tai savanoriai! savanoriai— rodė viena kitai.

Visi buvo linksmi, keliaudami į pilį, kur tikrieji tautos vaikai burėsi į pulkus ginti savo brangiosios tėvynės, kurią taip žiauriai mindė azijiečių batai

NRA Lainer's

VYRŲ KOSTIUMAI
PLOŠČIAI
VIRŠUTINIAI ŽIPONAI

Centro Ofisas 73 Green g-vės
Dirbtuvė Plymouth g-vės

KAILINIŲ DRABUŽIŲ SANDELIS
Užlaiko Pigiausiomis Kainomis
Kiekvienas Drabužis Apdraustas

IŠVALYTI
SUPROSYTI
ATNAUJINTI
Dabar

70¢

Del Greito Patarnavimo Pašaukit
5-5281

Už tą patį Aukštos Rušies Valymo Patarnavimą, kurį reikalautumet iš musų.

REIKALAUKITE
BOWLERS ALŲ
WORCESTERIO NUOSAVAS PRODUKTAS
ALAUS VARYKLA NUO 1883 METŲ

DANTYS PLOKŠTELĖS
KURIOS TIKRAI TINKA

Daugiau nebadaukite del stokos valgių, kurių negalite valgyti. Jeigu turite tinkamas dantis ir galite turėti dantis — plokštelės kurios tikrai tinka —

Už Kainas Pritaikytas Prie Jusų Kišeniaus
IŠTRAUKIMAI
UŽMIGDANT AR UŽŠALDANT
Pasitarkite su Manim Šiandien

DR. SHAWMUT,
DENTIST, INC.

536 MAIN STREET Dial 2-6810 Brockton Office, 172 Main St. Fitchburg office, 410 Main St.

PIANO VOLELIAI

1.	WF9269—1. Du Našlaičiai — 2. Garnys	Kaina	$1.00
2.	13238—Vieñas Žodis Nešneka	Kaina	$1.00
3.	10452—Dunajaus Bangos—Valcas	Kaina	70c
4.	F7783—Ilgėjimas Tėvynės—Maršas	Kaina	75c
5.	F8488—Lelija—Polka	Kaina	75c
6.	WF7770—Kur Paliko Ta Jaunystė	Kaina	$1.00
7.	WF8489—Giesmė į Šv. Kazimierą	Kaina	$1.00
8.	WF8963—Šaltyšius	Kaina	$1.00
9.	WF9249—Puikus Berniukas	Kaina	$1.00
10.	WF7891—Lietuva Brangi	Kaina	$1.00
11.	WF9270—1.Tegyvuoj Mus' Tauta—2. Visi Visi Grybų Raut	Kaina	$1.00
12.	40404—Era Mano Brangi	Kaina	75c
13.	WF8480—Vai Kalba Žada	Kaina	$1.00
14.	F7772—1. Kepurinė—2. Klumpakojis	Kaina	75c
15.	WF-10075—Sudiev Mylimas Broleli	Kaina	$1.00
16	WF9271—Piemenėliams	Kaina	$1.00
17.	WF7754—Gul Šiandiena	Kaina	$1.00
18.	F6652—Sudiev—Mazurka	Kaina	75c
19.	WF6675—Lopšienė	Kaina	$1.00
20.	F7752—Meilės Sapnas—Valcas	Kaina	75c
21.	WF6683—Vyčių Hymnas	Kaina	$1.00
22.	WF8453—1. Kas Do Dyvai—2. Aš Išokau į Kamarą	Kaina	$1.00
23.	3908—Kas Man Darbo	Kaina	$1.00
24.	WF8763—1. Plauk Dainele—2. Lakštingalėle	Kaina	$1.00
25.	WF7726—Tų Mergelių Dainavimas	Kaina	$1.00
26.	WF8730—Garbingas	Kaina	$1.00
27.	WF8406—Tyliąją Naktį	Kaina	$1.00
28.	WF6653—Meilė	Kaina	$1.00
29.	WF7286—Kur Bakužė Samanota	Kaina	$1.00
30.	WF7753—Angelai Gied' Danguje	Kaina	$1.00
31.	WF7763—Tėvynės Garbei—Maršas	Kaina	$1.00
32.	WF6673—Ne Del Tavęs Aš, Mergele	Kaina	$1.00
33.	WF6682—Už šilingėlį	Kaina	$1.00

Kas ant syk užsisakys nemažiau $5. vertės volalių, gaus 25-kiais nuošimčiais pigiau — mokės tik $3.75. Užsakymus siųskit į

AMERIKOS LIETUVIO KNYGYNĄ
14 VERNON ST. WORCESTER, MASS.

KARAS!
20-to Amžiaus Karas ant Žemės, Jurose ir Ore

Durtuvų grumtynės, nuodingi gazai, lėktuvų pašovimas, artilerijos griausmai, žmonių susprogdinimas ir kitos karo baisybės vaizdžiai aprašyta W. T. SCANLON'O parašytoje ir 1-ja premija Amerikoje apdovanotoje karo apysakoje

"DIEVE, PASIGAILĖK MUSŲ!"
(God, have mercy on us!)
400 pusl. Gražus, tvirti apdarai.
Kaina tik $1.35 su persiuntimu. Pinigines perlaidas (money order) siųskit:

Amerikos Lietuvis
14 VERNON STREET — WORCESTER, MASS.

ASILO GALVA

(Sakmė)

Senai jau vienas šeimininkas
sunkumais asilą kankino
(Kas asilų nežino!)
ir versdavo jį taip ilgai keliauti,
kad jam belikdavo tik bliauti.
Mat, žmogus prekėmis pirkliavo,
todel keliavo
dažnai su asilu į miestą,
ir — budavo tada šiam riesta.
Bet kartą asilui atėjo
visai ne asilo idėja:
pačiam sunkumą nusikrauti
ir sau betingint atsigauti.
Kai jam reikėjo eit per tiltą,
(jis nešė maišus cukraus, miltų),
jis tyčia nuošaliai nuėjo,
kur brist per vandenį reikėjo.
Palikęs šeimininką, šėrė —
bematant visas pasinėrė
ir, vandenyje kiek pagaišus,
visai tuščius išvilko maišus.
Čia tarėsi gudriai apgavęs,
(nors ir lazdos paskui ragavęs),
nebudrų savo šeimininką,
jis elgėsi kaip jam patinka.
Kai kitą kartą vėl jis grįžo,
tai tinginys vėl pasiryžo
"kankintoją" naujai apgauti —
prekes iš naujo nusiplauti.
Tą patį, štai, priėjo tiltą —
"Na, nebenešiu aš tau miltų!" —
pamanė asilas ir šoko
į vandenį, ir lauk... Sunkoka...
Išlipęs, vos jis nesugriuvo —
visai netuščias maišas buvo

Arėjas Vitkauskas

PRANEŠIMAS

Laikas Užsisakyt Kalendorius 1935 Metams

"Amerikos Lietuvio" spaustuvėje yra įvairių rušių kalendorių, importuotų iš Vokietijos ir Kinijos, taipgi spausdintų šioje šalyje. Kalendorių yra įvairių, nuo didžiausio iki mažiausio, lietuviškų, istoriškų, patriotiškų, gražių gamtos reginių, net ir termometrais.

Jau liko tiktai apie du mėnesiai iki šių metų pabaigos. Taigi biznieriai iš Worcesterio ir toliau ligai nelaukite, bet tuojaus atėję į spaustuvę ar per paštą reikalaukite pamatyti kalendorių pavyzdžius. Taipgi turime vieną agentą, kurs dabar keliauja rinkdamas kalendorių užsakymus ir "A. L." laikraščio prenumeratas. Užtikrinam, kad dabar rasite gražiausius kalendorius, o vėliau gali nelikt. Kreipkitės: —

"Amerikos Lietuvio" Spaustuvė,
14 Vernon St., Worcester, Mass.

Vietos žinios

Gėlių Dienos Oras Buvo Blogas

Per daug metų, Labdarybės Draugyjos Gėlių Dienai nepasitaikė tokios blogos dienos kaip buvo šeštadienį, spalių 6-tą dieną. Vienok pasekmės buvo neblogos, surinkta apie 500 dolerių. Kadangi smarkiai lijo per visą tą dieną, nebuvo tikėtasi, kad tiek daug bus surinkta.

Čia parodo kaip musų tautiečiai atjaučia savo beturčius. Kadangi 200 darbininkų rinko aukas gatvėse, nepaisė blogo oro, bet dirbo kiek tik galėjo iš tikros širdies, tai buvo galima sulaukt nors tokių pasekmių. Tarp darbininkų buvo daugiausia parapijos mokyklos vaikučių, kuriems seserys mokytojos nuolat mokina apie artimo meilę. Jeigu butų buvęs geras oras butų surinkta apie tris kartus daugiau. Teipgi buvo suaugusių ir pagyvenusių žmonių, kurie nepaisė savo sveikatos ir senatvės, bet dirbo per visą dieną. Lietuvių patarlė sako: "ar vanduo ar ugnis o lietuvis atlaikys."

Draugija buvo nutarsius, kurie surinks daugiau negu $5.00 tie skaitysis kaipo Labdaringos Draugijos remėjai ir galės naudotis visomis nario privilegyjomis. Kun. Augustinas Petraitis Šv Kazamiero parapijos klebonas suteiks dovanas tiems, kurie surinnko daugiausia aukų

Labdarybės draugija reiškia širdingą padėką tiems, kurie rinko aukas visiems kurie suteikė aukas arba kokiu nors budu rėmė Gėlių Dienos rinkliavą. Galima sakyt kad lietuviai daugiausia rėmė šiemet, nes mieste buvo labai mažai žmonių iš priežasties lietaus. Rinkėjų vardai ir kiek surinko bus paskelbta vėliau. **Korespondentas**

Filene's

Vyrams ir Vaikams

ANNEX

•

Tėmykite Šitą Vertę –

VYRAI!

Žymios Firmos

ANTROS RUŠIES

$1.65 iki $1.95

MARŠKINIAI

$1.00

Rasit, kad šie marškiniai parduodami kaipo pirmos rušies didelėse krautuvėse per visą šalį! Marškiniai pasiųti iš sekančios medžiagos: "woven madras, broadcloth, chambray, novelty weaves"; su dryžais, aiškios ar išmargintos medžiagos. Prie marškinių pridėtas minkštas kalnierius, arba kalnierius kurį galima nuimti skalbimui arba tiktai žemas raištis aplink. Mieros nuo 14 iki 17½ visose rušyse.

Įėjimas per Duris nuo Gatvės

Spalio 7-ta Diena Kliubo Svetainėje

Vilniaus užgrobimo 14 metų paminėjimas pavyko. Programas prasidėjo kaip 3:20 po-pietų. Pirmiausia VVS. pirmininkas A. Jahušionis perstatė Aušrelės chorą padainuot, kuris sudainavo "Ei pasaulį, mes be Vilniaus nenurisim", merginų choras sudainavo "Plaukia Nemunėlis". Visas choras sudainavo "Broliams Vilniečiams". Sudainavo labai gerai, chorui vadovavo žinomas muzikas Jonas Dirvelis.

Pirmiausia kalbėjo advokatas Tamulionis, antras kalbėjo Jonas Dvareckas, nesenai grįžęs iš Lietuvos. Jis nupasakojo kaip dabar atrodo Vilnius ir visas jo kraštas. Principalis kalbėtojas buvo Vice-konsulas Petras Daužvardis, kuris pasakė gražią prakalbą ir žmonėms jo kalba labai patiko. Taipgi buvo parduota Vilniaus pasai ir ženkleliai. Pertraukose grajino Dirvelio orkesta. **Reporteris**

SLA. Byla Su Bolševikais

Spalio 8-tą Superior Teisme Worcestery, prieš teisėją Williams buvo vėl nagrinėjama Susivienijimo byla su bolševikais. Kaip jau žinoma, ši byla, del neprielankaus Susivienijimui Masterio (specialio teisėjo) raporto, atsidurė aukščiausiame Mass. teisme, kur Susivienijimo advokatas Bagočius bylą išlošė ir aukščiausias teismas privertė Masterį išnešti Susivienijimui prielankų raportą. Šio raporto daviniai ir buvo dabar teismo tardomi. Bolševikų advokatai, miesto teisėjas Hartwell ir buvęs kongresmanas Stobbs ir jų pagelbininkas Stockwell argumentavo prieš sugrąžinimą Susivienijimui bolševikiškos valdybos nuo narių surinktų pinigų, kurių dabar su procentais, yra jau apie $2,000.00, taipgi prieš grąžinimą 57-tai kuopai knygyno, vertės suvirš $1,000., o adv. Bagočius nurodė, kad įstatymais ir teismų nutarimais pasiremiant, tas viskas turi but Susivienijimui grąžinta.

Teisėjas Williams davė bolševikų advokatams tris dienas pristatyti teismui raštišką argumentą ir nurodyti įstatymus, kuriais jie remia savo poziciją. Galutiną teismo nutarimo laukiama prieš gruodžio 1-mą dieną, 1934. **Reporteris**

Suvienytų Draugijų Gegužinė Pasisekė

Sekmadienį, rugsėjo 30-tą, Maironio Parke įvyko didelis išvažiavimas. Atsilankė daug žmonių iš arti ir toli. Išrinkti darbininkai veikė labai sąžiningai, todel Labdaringai Draugijai liko pelno. Gegužinės surengimo komisijon įėjo sekantieji: pirmininkas P. Milius; vice-pirmininkas V. Delionis; finansų raštininkė M. Delionienė; užrašų raštininkė A. Bačienė; iždininkas P. Račyla; iždo globėjai J. Reinikis ir P. Katauskas.

Beveik visos Worcesterio lietuvių draugijos prisidėjo prie šio parengimo, kaikurios aukomis, kitos darbininkais, todel buvo geros pasekmės ir linksmas išvažiavimas. Išvažiavimas prasidėjo anksti ir baigėsi vėlumos vakare. Visi buvo patenkinti. Garbė yra gegužinės pirmininkui P. Miliui už jo sąžiningumą tame darbe. Svečiams išsiskirsčius tuojaus buvo padaryta atskaita. Įplaukė suviršius $200., gi išskaičius išlaidas liko pelno, suviršius $100., kurį gegužinės iždininkas perdavė Labdarybės drjos iždininkui J. Reinikiui.. Valdybai ir darbininkam išsiskirstant, pirmininkas pakvietė visų draugijų atstovus į Maironio Parką, spalių 3-čią dieną, 7-tą valandą vakare.

Tą vakarą suvažiavo visi atstovai ir valdyba. Susėdę prie stalų, linksmai kalbėjosi. Visi buvo pavaišinti, o paskui P. Milius, pirmininkas visus pasveikino ir padėkojo visiems darbininkam, kurie pagelbėjo tame darbe. Ona Bačienė, užrašų raštininkė, išdavė raportą kurs buvo priimtas. M. Delionienė, finansų raštininkė pasakė prakalbą. V. Delionis, vice-pirmininkas ir P. Račyla taipgi pasakė kelis žodžius. Komisijos pirmininkas, P. Milius užleido savo vietą Labdaringos draugijos pirmininkui P. Katauskui, kurs padėkojo visom draugijom kurios prisidėjo prie šio darbo. Paskutinis kalbėtojas buvo J. Reinikis, kurs kvietė visus Worcesterio lietuvius prisirašyti prie Labdarybės draugijos. Po susirinkimo, visi linksminosi iki vėlai. Tada atsisveikinę, prižadėjo surengt suvienytų draugijų išvažiavimą kitą vasarą Maironio Parke. **P. R**

Artisto Koncertas Atidėtas

Iš Lietuvos svečio artisto Prano Rimkaus koncertas atidėtas į 4-tą dieną lapkričio mėnesio, 1934 metų. Šį parengimą musų garbės svečiui prisėjo atidėti delei tinkamesnio prisirengimo ir delei susidarusių nekurių neparankumų. Musų svečias nuolankiai prašo visų worcesteriečių draugijų bei pavienų asmenų tą vakarą susilaikyti, nerengti jokių parengimų. Lapkričio 4-tą dieną netik nieko niekas nerengkime, bet visi eikime į jo koncertą, kurs bus labai įdomus ir gražus. Tokio koncerto iki šiol mes worcesteriečiai dar nesame girdėję. Visi profesionalai, biznieriai ir šiaip prakilnesni worcseteriečiai jau iš anksto yra pasipirkę į šį koncertą tikietą. Net keli svetimtaučiai žada ateit pasiklausyt p. Rimkaus koncertą.

Žuvininkų Parengimas

Sekmadienį, spalių 14-tą, K. Lukošiaus ukyje įvyks J. Simanavičiaus kuopos Žuvininkų piknikas. Žuvininkas rengia šį išvažiavimą užbaigimui vasarinio žuvavimo sezono. Žuvininkų kuopos visi nariai turėtų atsilankyti į šį parengimą. Svečiai taipgi kviečiami skaitlingai atsilankyti į šį nepaprastą parengimą. Yra užkviesta orkestra grajit ir visiems geai žinomos seserys Aliukoniutės. Žuvininkai ketina suregt sportų programą ir parodys kaip reikia gaudyt žuvis. Bus visokių valgių ir gėrymų. Žuvininkų kuopa kviečia lietuvius atsilankyti. Parengimo vietą rasite už Leicesterio bažnyčios, važiuojant pirmu kelių po kaire, antras ukis. **Rengėjai**

Rudeninis Pokylis

Aušrelės Dailės choras rengia milžinišką "Hallowe'en Party," spalių 31-mą dieną. Šis parengimas įvyks Lietuvių Ukėsų Klubo žemutinėje svetainėje. Bus skanių užkandžių ir visokių gėrymų. Apart to bus proga ir pasišokti. Nebus tiek "Hallowe'en Party," kiek rudeninis pokylis. Pasipuoškite nepaprastai, nes bus suteikta dovanna ypatai, kurs bus pasipuošusi puikiausiai.

Aušrelės draugija ketina šią žiemą daug veikti. Kitą mėnesį bus kitas parengimas, tai tėmykite šiame laikrašty aprašymus. **Korespondentas**

Piknikas Gerai Pavyko

Pranešama, kad Lekecko rengiamas piknikas Leicestery gerai pavyko ir bus pelno, kuris skiriamas moksleivio reikalams. Kitas piknikas tam pačiam reikalui rengiamas 27 spalio, tik jau ne Leicestery, bet L. U. Kliubo salėje, 12 Vernon gatvės.

Šv. Kazimiero Parap. Vakarienė Puikiai Pasisekė

Milžiniška vakarienė, į kurią suėjo virš 400 žmonių, įvyko Šv. Kazimiero parapijos svetainėje, rugsėjo 25-tą dieną. Daug kunigų, profesionalų ir biznierių, ne tik vietinių, bet ir iš tolimesnių kolonijų ėmė dalyvumą; kaip tai: kun. A. Petraitis, klebonas; kun. J. Ambotas; kun. K. Vasys; kun. J. Bakanas; kun. V. Puidokas; kun. J. Kripas; kun. A. Bublys, M.I.C.; kun. J. Morkunas, M.I.C., kun, J. Švaigždys; kun. S. Vembre; kun. P. Juraitis; kun. dr. A. Bružas, M.S.; adv. A. Milleris; adv. P. Bublys; dr. M. J. Colney (Aukštikalnis); kun. J. Valantiejus; kun. P. Juškaitis; kun. P. Strakauskas; adv. K. Tamulionis,; dr. Vaikšnora; dr. A. Karpavičius; dr. Zekus.

Buvo labai įdomi programa. Kun. A. Petraitis, Šv. Kazimiero parapijos klebonas pasveikino visus svečius ir pavedė kun. S. Vembre toliau vesti programą. Laike programos buvo pasakyta labai gražių prakalbėlių. Kun. K. Vasys, neseniai grįžęs iš Lietuvos pasakė labai įdomią prakalbėlę apie ekonominę Lietuvos padėtį. Kun. A. Bublys, M.I.C., pasakė juokingą prakalbėlę. Buvo prikrėsta daug juokų kad per visą vakarą, visi juokėsi. Kalbėtojai vien tik juokus pasakojo. Vietinis choras, vadovaujant vargonininkui J. Žemaičiui, sudainavo keletą dainelių. Dainvo žymios solistės, panelės J. Metrikaitė, O. Delionienė, M. Paruliutė, ir J. Rogliutė. Justinas Balsis, Aušros Vartų parapijos vargonininkas, gražiai dainavo Alfonsas Ginkus, Juozas Žemaitis, ir Juozas Ginkus padainavo trio. Laikotarpiais grajino Worcesterio Lietuvių orkestra, vadovaujant J. Keruliui.

Pabaigoje, kun. A. Petraitis, Šv. Kazimiero prarpijos klebonas pasakė nuoširdžią prakalbą, dėkodamas visiems parapijiečiams, kurie kuo nors prisidėjo prie šios vakarienės surengimo. Reiškė padėką ypač lietuviams ukininkams ir biznieriams, kurie gausias aukas suteikė. Visi išsiskirstė namon po malonaus ir linksmo laiko. **Ten Buvęs**

J. E. Vyskupas Matulionis Lankėsi Worcestery

Sekmadienį, spalio 7-tą, Aušros Vartų parapijoj lankėsi J. E. Vyskupas Teofilius Matulionis. Sekmadienio ryte, 8:30 valandą, laike mišių, gerbiamas svečias pasakė pamokslą ir 10:30 valandą ryto atlaikė sumą.

Po pietų, penktą valandą, Aušros Vartų svetainėje įvyko Vyskupo pasveikinimas ir koncertas Elena Nedzveckaitė ir Adielė Pigagiutė, pasipuošę lietuviškais rubais atlydėjo J. E. Vyskupą Matulionį, kartu su gerbiamais kunigais. Aušros Vartų svetainė buvo pilnutėlė žmonių, nes visiem rupėjo išgirst apie padėtį Rusijoj, kur Vyskupas buvo du kartu kalėjime ir sovietų valdžios persekiotas. Žmonės turėjo progą pabučiot jo vyskupišką žiedą. Kun. Konstantinas Vasys pasakė pasveikinimo prakalbą. Ėmė dalyvumą sekantieji kunigai: kun. S. Vembre, Šv. Kazimiero parapijos; kun. Pijus Juraitis, Athol, Mass.; kun. Antanas Bružas, Nashua, N. H.; kun. B. Gauronskas, Bridgeport, Conn.; kun. P. Skrodenis, M.I.C., Chicago, Illinois; ir kun. V. Puidokas, Westfield, Mass. Muzikališką programos dalį išpildė Aušros Vartų choras, vadovaujant J. Justinui Balsiui; solistas J. Sootkoos; soprano, panelėl Julė Metrikaitė. J. E. Vyskupas plačiai kalbėjo apie savo gyvenimą Sovietų Rusijos kalėjimuose, apie darbininkų gyvenimą Rusijoj ir apie Sovietų valdininkus.

Maironio Parko Parengimas Sekmadienį

Šv. Kazimiero draugija kartu su Labdarybės draugija rengia pasilinksminimą Maironio Parke, sekmadienį, spalių 14-tą. Orkestra grajis nuo 4-tos valandos po-pietų iki vėlai vakaro. Tai bus gera proga pasilinksminti ir pasimatyti su savo draugais. Kas sekmadienio po-pietų susirenka gražus žmonių burelis į Maironio Parką. Kviečiam visus atsilankyt šį sekmadienį, nes bus surengtas įvairus piknikas. **M. Ščiuka**

Hi-Test Range &

Millbury St. Coal & Ice COMPANY

Tel. Dial 2-7387 — Dial 3-3631

Visokios Rušies Angliai

NAUJOS ANGLIJOS KOKSAI IR MĖLYNIEJI ANGLIAI, MUSŲ SPECIALIŠKUMAS

Aukštos Rušies Aliejus Pečiams ir Kurui

JONAS KIELA

441 Millbury St., Worcester, Mass.

"Russian Cleercoal"

ANGLYS

Aukštos Šilumos ir Mažiau Bačkutės Pelenų Iš Vieno Tono Pabandykite

Doherty Coal Co.

34 Franklin St.—Worcester, Mass.

Sankrova: 241 Southbridge St.

PIANAI

Įvairių Išdirbysčių

(Upright — Players — Grands)

Už

PIGIAUSIAS KAINAS

$10.00 ir Aukščiau

Lengvos Mėnesinės Mokestys

S. C. Brennan

WORCESTER STORAGE CO.

88 Pleasant Street

Worcester, Mass.

SLA. 57-tos Kuopos Susirinkimas

Visi nariai yra kviečiami atsilankyt į šį susirinkimą, kuris įvyks spalio 14-tą dieną, sekmadienį, antrą valandą po pietų, Lietuvių Ukėsų Klubo svetainėje. Turime svarbių reikalų aptarti ir bus išduotas raportas iš buvusio pikniko. Šiuomi primenu nariams, kad apsižiurėtų apie užmokėjimą mėnesinių duoklių, idant netaptų suspenduoti. **J. Povilaitis**

Įsigykit Pigiai Pianą

Ponas S. Brennan, kurs per ilgus metus pardavinėjo pianus Steinerto muzikos krautuvėje dabar užsidėjo savo biznį. Kadangi jam nereikia mokėt aukštos nuomos mokestis, jisai gali parduot pianus už pigias kainas. Jisai parduoda puikiausios rušies pianus, kurie yra pardavimui del bankų ir palikimų. Kam reikia pirkt pianą arba mainyt savo seną, kreipkitės pas S. Brennaną, 88 Pleasant gatvės arba telefonuokite 4-5819

Trijų Raundų Kumštynės

Pereitą pirmadienį, Lietuvių Ukėsų Kliube įvyko 3-jų raundų kumštynės, kuriose dalyvavo dvi poros, viengungiai su tikrais gungiais-ženočiais. Kazių kumštynės prasidėjo ir pasibaigė tame pačiame raunde — viengungis pradėjo, ženočius laimėjo. Antroje poroje kumščiavosi V. su Š. ištisus tris raundus, bet viengungis pralošė.

Dabar viengungiai organizuojasi, kad atlaikyt poziciją prieš ženočius. Jie žada surengt tikrai sportiškas kumštynes — su pirštinėmis. Gaila viengunglų, bet jiems ir gerai... Tenekiša snapo, jei negali.

Švęsk Kalėdas Lietuvoje

Tie, kurie yra pasirengę aplankyt savo senus draugus ant Kalėdų, yra kviečiami važiuot Amerikos Skandinavų Linija, laivu S. S. "Frederik VIII", kuris išplauks šeštadienį, 8 gruodžio. Frederikas VIII atplauks į Lietuvos portą Klaipėdą dar keliomis dienomis prieš šventes.

Šita Kalėdinė Skandinavų Amerikos Linijos ekskursija bus labai patogi; ypatingai parengta žiemos sezonui. Taja ekskursija žada daug lietuvių keliaut. Todel patariam visais kellonės reikalais teirautis išanksto pas musų vietos agentą.

VISUOMET

Geriau skolint pinigus negu, kad prarasti kreditą jeigu paliktumet savo skolas nemokėtas. Mes suteiksime ekstra pinigus kurių jums reikalinga.

Ateikit ir pasiteiraukit apie musų

NEW METHOD LOANS

Leidimas 210

544 MAIN GATVĖS

Ben. Mendelsohn

ADVOKATAS

390 Main St. Room 931-932 Worcester, Mass.

Tel. 5-3865 Res. 2-4233

Phone 5-2576 Room 527

Charles W. Tamulonis

Naujas Lietuvis Advokatas

Prityręs Teisių Žinovas

Teiraukitės

390 Main g-vės—Worcester, Mass.

F. A. Vaišnora, M. D.

(VEIKSNER)

LIETUVIS GYDYTOJAS

OFISO VALANDOS:

Nuo 10—12 ryte; nuo 2—4 dienos ir nuo 6—8 vakare

(Sekmadieniais sulig susitarimo)

Tel. 5-7810

96 Vernon G-vės, Worcestery

Dr. Jonas J. Žemaitis

4 LAFAYETTE GATVĖS

PASITARIMAS UŽDYKĄ

Aš išgydysiu ir prašalysiu visus nuospaudas (corns) ir kietumus (calluses) abiejų kojų už 75 centus. Nereikia paskirt laiką išanksto.

KOJŲ ARKŲ PARAMOS UŽ PRIEINAMAS KAINAS

MESSIER'S DINER

Pabandykit Pas Mus Sykį Pavalgyt ir Pasisvečiuot Naujai Įrengtuose Budelėse.

49 Millbury Gatvės

T. J. COONEY CO

PARINKTI ir IMPORTUOTI

Vynas — Degtinė — Alus

Pristatymas ir Patarnavimas už Dyką

Neskaitome už Alaus Dėžes

MES KALBAM LIETUVIŠKAI

Tel. Dial 2-9960

82 Millbury St. — Worcesteryje

— Sveikas gyvas brolau!

— Kur eisim?

— Na eisim pas Česną — girdėjau turi importoto gėrymo.

VILIAMAS ir ADOLFAS ČĖSNAI

90 Millbury Gatvės

Worcester, Mass.

Čia gausit išsigert importuotų gėrymų

MOTIEJUS A. ČIVINSKAS

Vienintėlis Lietuvių Graborius Worcestery

Patarnauju laidotuvėm ir išrandavoju automobilius įvairiems reikalams už prieinamiausią kainą. O 25 mylių atstume nuo Worcesterio, susisiekimo reikaluose, patarnauju už dyką. Kreipkitės— Tel. 5-5893

340 HARDING STREET

Išnuomavimui

Išsinuomuoja 4-rių kambarių tenementas del šeimynos arba gali buti tinkamas ofisas del profesionalo — daktaro ar advokato. Tenementas moderniškai įrengtas, su šiluma, šiltu vandeniu ir kitais parankumais. $30. randos. Kreipkitės — **Amerikos Lietuvis, 14 Vernon gatvės, Worcester, Mass.**

Metiniai Šokiai

Lietuvos Vyčių 26 kp. surengė metinius šokius, spalių 12-tą dieną, 8-tą valandą vakare, Maironio Parke. Į rengimo komisiją įėjo sekantieji: V. Augustinavičiutė, D. Ragaliauskiutė, V. Staliulionis, V. Kereišis ir J. Bačinskas. Šis parengimas buvo linksmas ir įvairus, ir visi labai linksmai praleido laiką.

Neatidėkit... Pirkit Savo KURĄ Dabar!

PAGARSĖJUSIOS READING

KIETOS ANGLYS

PEČIAUS	$14.50 tonas
RIEŠUTINIAI	$14.25 tonas
ŽIRNINIAI	$12.50 tonas
APVALIOS ANGLYS	$14.25 tonas

Pasirašykit Koksų Kainų Užtikrinimo Kontraktą

KOKSAI $12.50 tonas

Telefonuokite ar Rašykite

AMERICAN COAL COMPANY

124 GREEN STREET Worcester, Mass. DIAL 4-3261